

NAFARROAKO PARLAMENTUKO

ALDIZKARI OFIZIALA

VII. legegintzaldia

Iruña, 2010eko martxoaren 18a

26. ZK.

A U R K I B I D E A

B SAILA:

Foru lege proposamenak:

- Foru Lege proposamena, Nafarroako Foru Komunitatean osasunaren alorrean pertsonak dituzten eskubi-dei eta betebeharrei buruzkoa. Socialistas del Parlamento de Navarra parlamentu-taldeak aurkeztu du (2. or.).
- Foru Lege proposamena, irisgarritasun unibertsalari eta oztopo fisiko eta zentzumenezkoak kentzeari buruzkoa. Lurraldearen Antolamendu eta Etxebizitza Batzordeak onetsitako irizpena (27. or.).

B saila:
FORU LEGE PROPOSAMENAK

Foru Lege proposamena, Nafarroako Foru Komunitatean osasunaren alorrean pertsonen dituzten eskubideei eta betebeharrei buruzkoa.

Nafarroako Parlamentuko Mahaiak, 2010eko otsailaren 22an egindako bilkuran, erabaki hau hartu zuen, besteak beste:

Nafarroako Foru Eraentza Berrezarri eta Hobeitzeari buruzko Lege Organikoaren 19.1.b) artikulua aitortzen dion legegintzarako ekimena erabiliz, Socialistas del Parlamento de Navarra parlamentu-taldeak Nafarroako Foru Komunitatean osasunaren alorrean pertsonen dituzten eskubideei eta betebeharrei buruzko Foru Lege proposamena aurkeztu du.

Hori horrela, Legebiltzarreko Erregelamenduko 147. artikuluan ezarritakoarekin bat, Eledunen Batzarrari entzun ondoren, hona

ERABAKIA:

1. Nafarroako Foru Komunitatean osasunaren alorrean pertsonen dituzten eskubideei eta betebeharrei buruzko Foru Lege proposamena Nafarroako Parlamentuko Aldizkari Ofizialean argitara dadin agintzea.

2. Foru lege proposamen hori Nafarroako Gobernura igortzea, Erregelamenduko 147. artikuluan ezarritako ondorioetarako.

Iruñean, 2010eko otsailaren 22an

Lehendakaria: Elena Torres Miranda

Foru Lege proposamena, Nafarroako Foru Komunitatean osasunaren alorrean pertsonen dituzten eskubideei eta betebeharrei buruzkoa

ZIOEN AZALPENA

I

Osasun laguntzako sistemen aurrean pertsonen erabiliztaile nahiz gaixo dituzten eskakizunak, beharrak eta itxaropenak pixkanaka aldatzen joan dira. Bilakaera hori, izan ere, kokatu behar da pertsonen autonomian eta haien eskubideen bai-

eztatenean oinarrituriko eredu bat sustatzen duen aldaketa sozialeko testuinguru zabalago batean. Pertsonen osasunaren arloan dauzkaten eskubideak, horrela, giza eskubideen beste adierazpide bat dira, eta eskubide horiek aitortzea askatasunak osasun-harremanen esparru zehatzean duen proiektio bat besterik ez da, ulertuta askatasuna antolamendu juridikoaren goreneko balio bat dela, bai eta pertsonaren duintasunarekiko eta haren nortasunaren garapen librearekiko errespetuaren agerpen bat ere. Adierazi beharra dago duintasuna pertsonak berezko duen balio espiritual eta moral bat dela, bereziki adierazten dena norberaren bizitzaren autodeterminazio kontziente eta arduratsuan.

Mendebaldeko gizartearen ingurune kulturean, osasun lanbideen jarduera eta medikuntza-lana iragan dira eredu paternalista batetik –ongintzaren printzipio etikoan oinarrituriko harreman-sistema batekin– funtsean pertsonaren autonomia-printzipioan bermatzen den beste eredu batera, non profesionalek beren irizpide profesionala gaixoaren borondatearen menpe edo haren baldintzapean jartzen baitute, gaixoa bera baita laguntza-prozesuaren protagonista eta erantzunkidea.

XX. mendearen bigarren erdian zehar, nazioarteko erakunde ugari, bai eta haien menpeko organismo eta erakundeek ere, eskubideei buruzko deklarazio-agiriak argitaratu izan dituzte, eraginkortasun juridiko ez beti berdinarekin. Nolanahi ere, agiri horietan pertsonen osasun arloan parte hartzeko eta hartan erantzunkideak izateko borondate argia izan dezaten sustatu nahi izan da. Bereziki nabarmendu beharra dago gaixoen borondatearen autonomiarekiko errespetua, haiengan eragina duten osasun jarduera guztietan.

Gaixoen eskubideak harreman kliniko eta laguntzazkoen oinarrituriko ardatz gisa egituratu dira, eta haien substratua dira. Deklarazio horiek isla argia izan dute osasun arloko arauetan, nazioartean nahiz nazioan, bai eta arau horien jurisprudentziaren bidezko interpretazioan ere.

Nazioarteko esparruan, honakoak aipa daitezke nabarmentzeko moduko arau gisa: Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsala, 1948ko abenduaren 10ekoa; Giza Eskubideak eta Oinarrizko Libertateak Babesteari buruzko 1950eko azaroaren 4ko Hitzarmena; Europako Gutun Soziala, 1961eko urriaren 18koa; eta, azkenik, Eskubide Zibil eta Politikoei buruzko Nazioarteko Hitzarmena, 1966ko abenduaren 16koa. Nabarmentzekoa da, gaixoarekiko errespetuaren eta babesaren joera modernoaren hastapen gisa berebiziko garrantzia izan baitzuen, Giza Eskubideak eta Gizakiaren Duintasuna Biologiaren eta Medizinen Aplikazioetatik Babesteko Europako Kontseiluen Hitzarmena, 1997ko apirilaren 4an sinatutakoa eta Espainian 2000ko urtarrilaren 1ean indarra hartu zuena.

Halaber, nabarmentzekoak dira Europar Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Gutuna, Lisboako Itunera eta lehenago uztailaren 30eko 1/2008 Lege Organikoaren bidez gure antolamendu juridikora ekarritakoa; Europako Gaixoen Eskubideak Sustatzeari buruzko Deklarazioa, 1994koa; eta 2002ko azaroko Gaixoen Eskubideei buruzko Europako Gutunaren oinarrizko dokumentua, zeinak gaixoen eskubideei buruzko hamalau printzipio zehaztu baititu, erreferentzia bat izan daitezen osasun sistema nazionalak harmonizatzen, herriarren eskubideak babeste aldera.

II

Espainiako Konstituzioak, 43. artikuluan, osasun babesaren eskubidea aitortzen du, eta orobat ezartzen du botere publikoei dagokiela, prebentzio neurrien eta beharrezkoak diren zerbitzu eta prestazioen bidez, osasun publikoa antolatu eta zaintzea. Konstituzioaren VIII. tituluak Estatuaren lurralde-antolamendu berri bat diseinatu zuen, zeinak bidea ematen baitzuen autonomia erkidegoek osasunaren arloko eskumenak izateko. Halaber, Estatuaren eskuetan uzten zuen oinarri horiek erregulatzea eta koordinazio orokorra egitea.

Osasunari buruzko apirilaren 25eko 14/1986 Legeak herritarren eskubideen arloko konstituzio-aurreikuspenak garatu zituen, dauden osasun administrazio publikoei dagokienez. Halaber, herritarren betebeharrak ere erregulatu zituen, osasun sistemako erakunde eta organismoen dagokienez. Eskubide eta betebeharrak Gaixoaren autonomia eta informazio nahiz agiri klinikoen alorreko eskubide eta betebeharrak arautzen dituen azaroaren 14ko 41/2002 Legearen bitartez modulatu eta zabaldu dira.

Nabarmentzekoak dira, halaber, Osasun Sistema Nazionalaren Kohesioari eta Kalitateari buruz-

ko maiatzaren 28ko 16/2003 Legeak prestazioen alorrean eginiko ekarpenak.

Estatuko aipatutako legedia garatzeko, zenbait foru lege onetsi dira. Osasunari buruzko azaroaren 23ko Foru Legeko 3. artikulua, zeina maiatzaren 25eko 2/2000 Foru Legearen bitartez aldatu baitzen, ezartzen du Nafarroan bizi diren herritar guztiak, haien legezko egoera edo administrazio egoera edozein dela ere, Foru Komunitatearen esparruko osasun laguntzarako eskubidearen titularrak direla.

Gero, zenbait foru arauen bitartez, beste eskubide batzuk sartu dira Nafarroako Foru Komunitatean. Horien artean, bereziki nabarmentzekoa da pertsona bakoitzak bere osasunari buruz erabakitzeke duen eskubidea, Biziaren gaineko aurretiazko borondateak egiteko eta informazioa eta agiri klinikoak eskuratzeko eskubideei buruzko maiatzaren 6ko 11/2002 Foru Legean islatutakoa, eta programatutako osasun laguntza espezializatua, ez larrialdikoa, jasotzeko gehieneko aldien ezarpena, hain zuzen ere Osasun Laguntza Espezializatuko Bermeei buruzko uztailaren 2ko 14/2008 Foru Legean jasotakoa.

III

Estatuko eta foru erkidegoko legedi hori erreferentzia gisa hartuta, foru lege honek pertsonen osasunaren arloan dituzten eskubideak arautzen ditu, honako helburuarekin: haien edukia antolatu, gaurkotu eta zabaltzea; halaber, gaixoen eskubideen ikuspegian sakontzea, eta zenbait tresna ezartzea, herritarrak protagonista izan daitezen osasun arloko erabakiak hartzeko prozesuan, hala osasun publikoaren arloan, nola banakako osasun laguntzaren arloan. Arauak bidea eman behar du gaixoen eskubideak eta betebeharrak hobeki eza-gutzeko ez ezik, haietaz baliatu ahal izateko ere, herritarren eta osasun arloko profesionalen eguneroko lanaren segurtasun juridikoa areagotuz.

Helburu horiek erdiesteko, foru legeak osasunaren arloan pertsonen dauzkaten eskubideak definitzeaz gainera, tresna batzuk ezartzen ditu herritarrak protagonista izan daitezen osasunaren arloari buruzko erabakietan eta beren gaixotasun prozesuaren kudeaketan. Hala eta guztiz ere, herritarrek banakako osasunaren eta osasun kolektiboaren arloko beren erantzukizunak ezagutu behar dituzte eta bere ere egin behar dituzte. Hori dela eta, foru legeak pertsonen zenbait arlotan dituzten betebeharrak zehazten ditu: bere osasunaren zaintza, osasun zerbitzuen erabilera ego-kia eta osasunaren arloko profesionalakiko eta beste erabiltzaile batzuekiko errespetua.

Bestalde, foru legeak osasunaren arloan lan egiten duten osasun profesionalen eskubideak eta betebeharrak ere modu sistematikoan arautzen ditu.

Oro har, aipatutako estatu-legeek eta foru lege-diak berak oinarri gisa ezarritakoen bilduma sistematizatu bat da, baina beste eskubide batzuk ere gehitu dira.

Hartara, gaixoen eta profesionalen eskubideak eta betebeharrak definituz, foru legeak harreman-tarako marko segurua eta orekatua ezartzen du, hain zuzen ere harreman kliniko-laguntzazkoen arloan konfiantza legitimoa sorraraziko duena. Izan ere, harreman horretako aldeek elkarri duintasuna, gaitasunak eta erantzukizunak aitortzen dizkiote.

Norberaren eskubideez eta betebeharrez balia-tzea, konfiantzako esparru batean, beharrezko baldintza bat da pertsonen osasuna mantentzeko eta hobetzeko eta osasun sistemaren funtzionamendu egokia ziurtatzeko.

IV

Foru legeak, dauzkaten ezaugarri bereziengatik sentiberenak edo ahulenak diren kolektiboek dagokienez, araupetze zehatza dakar haiei babes berezia emateko. Honako kolektiboak jaso dira: ezgaituak, gaixotasun kronikoak dituzten pertsonak, prozesu terminalak dituzten gaixoak, transexualak, atzerriko herritarrak eta, bereziki, gaixo mentalak.

V

Foru legeak 86 artikulua dauzka, eta hamaika titulutan egituratuta dago: atariko bat eta beste hamar. Gainera, xedapen gehigarri bat, xedapen indargabetzaile bat eta amaierako bi xedapen dauzka.

Foru legearen atariko tituluak xedea eta aplikazio esparrua ezartzen ditu, bai eta oinarri dituen printzipio orokorrak ere, osasun publikoari dagokionez zein osasun laguntzaren esparruari dagokionez.

Pertsonen osasunaren arloan dituzten eskubideak zabal garatzen dira foru legean, I. tituluan.

I. tituluak hiru kapitulu dauzka:

I. kapituluak, osasun publikoaren arazoak direla medio pertsonengan izan daitezkeen interbentzio publikoak jasotzen dira, bai eta pertsona horien eskubideen bermea ere. Halaber, osasun publikoaren kontzeptu berri baterako oinarri batzuk ezartzen dira.

II. kapituluak ezartzen da zein diren osasun laguntza publikorako eskubidearen titularrak.

III. kapituluak osasun zerbitzuekin lotutako eskubideak arautzen ditu. Esate baterako: osasun laguntzarako eskubidea; osasunaren arloko profesionalak libreki hautatzeko eskubidea; bigarren iritzi medikorako eskubidea; osasun laguntzarako eskubidea, gehienezko berandutza-aldi batzuekin; sendagaiak lortzeko eskubidea eta lagundua izateko eskubidea; eta askatasun ideologiko, erlijioso eta kulturako eskubidea. Halaber, giza kalitate eta kalitate zientifiko oneko osasun laguntzarako eskubidea jasotzen du.

Kolektibo ahulenen eskubideak zehatz-mehatz eta berariaz jasota ageri dira II. tituluan.

III. tituluan, intimitaterako eta konfidentzialtasunerako eskubideak ageri dira jasota, eta nabarmentzen da osasunari eta datu genetikoei buruzko -eta datu pertsonalei eta osasun laguntzaren arloan garrantzi berezia duten alderdiei buruzko- informazioaren konfidentzialtasunak behar duen errespetua. Era berean, konfidentzialtasunerako eskubideak dauzkan salbuespenak jasotzen dira.

IV. tituluan, zeina hiru kapitulutan baitago egituratuta, osasun informaziorako eskubidea arautzen da. I. kapituluak informazio orokorra eta II. kapituluak laguntzari buruzko informazioa -osasun laguntzarako prozesu zehatz bati dagokionez- jasotzen dira. III. kapituluak, azkenik, parte-hartzerako eskubidea jasotzen da.

V. tituluan borondatearen autonomiari buruzko eskubideak jasotzen dira.

Hiru kapitulutan dago egituratuta.

I. kapituluak, hautatzeko eta baimen informatuari buruzko askatasuna arautzen da, ulertuta askatasun hori sendagilearen eta gaixoaren arteko komunikazio- eta informazio-prozesu bat dela, zeinak helburu baitu gaixoak diagnosi- nahiz terapia-prozedurari buruz libreki erabakitzeko eskubidea, balizko arrisku, onura eta aukerak ezagutu ondoren.

II. kapituluak gaixoen beren borondateak aurrez adierazteko eskubidea jasotzen du; horretarako, gaixoei ahalmena ematen zaie jaso nahi duten osasun laguntzaren parte hartzeko, baldin eta osasun-inguruabarrak direla medio beren kasa erabakitzeko modurik ez badute, betiere bizitzarekiko eta pertsonaren duintasunarekiko errespeturik handienarekin.

III. kapituluak ikerketarekin eta esperimentazio zientifikoarekin loturiko eskubideak jasotzen ditu.

VI. kapituluak osasunari buruzko dokumentazioaren arloko eskubideak aipatzen ditu. Bi kapitulu dauzka: I. kapituluak historia klinikoari buruzkoa da, hura osasunari buruzko dokumentazioaren eta osasun laguntzaren arloko elementu nagusitzat harturik. Haren edukiari, tratamenduari, jabetzari, zaintzari, sarbideari eta erabilerari buruzko alderdi batzuk arautzen ditu. II. kapituluak bestelako dokumentazio klinikoari buruzkoa da.

VII. tituluak pertsonen osasunaren arloan dauzkaten betebeharrak arautzen ditu. Betebehar horien artean honakoak daude: gaixoei, haiek laguntzen dituztenei eta osasun-etxe, -zerbitzu eta -establezimenduetan lan egiten duten langileei zor zaien errespetuari eustea; pertsonen osasun baliabideen erabilera egokia dela-eta dauzkaten betebeharrak: instalazioak eta osasun ekipamenduak zaintzeko betebeharrak, eta haiek modu egokian eta arduraz erabiltzea; pertsonen beren osasunarekiko dituzten betebeharrak, eta osasun agintariei laguntza emateko betebeharrak, gaixotasunen prebentzioari eta beren osasun egoerari dagokienez.

VIII. tituluak, osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduetako profesionalen eskubideak arautzen dira. Besteak beste, honakoak arautzen dira: beren eginkizunak betetzeari dagokionez, ohorera-ko eta prestigio profesionalerako eskubidea; segurtasunerako eta osotasun fisiko eta moralerako eskubidea; beren osasuna lanetik eratorritako arriskuetatik egoki babesteko eskubidea; autonomia zientifiko eta teknikorako eskubidea, beren eginkizunetan ari direla; eta kontzientzia eragozpenerako eskubidea.

IX. tituluak, osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduetako profesionalen betebeharrak arautzen dira. Betebehar horien artean, honakoak ageri dira: gaixoei eta erabiltzaileei osasun laguntza egokia ematekoa; gaixoen libreki eta boluntarioki hartutako erabakiak errespetatzekoa; informazioarako eta dokumentazio klinikorako betebeharrak betetzekoa; eta jarduera profesionala dela-eta isilekotasuna gordetzekoa.

Legearen azken tituluak, X. tituluak, foru lege honen edukia dela-eta aplikatzekoa den zehapen araubidea arautzen du.

ATARIKO TITULUA **Xedapen orokorrak**

1. artikulua. Foru legearen xedea.

Honakoak dira foru lege honen xedek:

1. Osasuna dela eta, pertsonen eskubideak eta betebeharrak bete daitezzen arautu eta sustatzea.

2. Nafarroako osasun sistema publikoan lanean diharduten profesionalen eskubideak eta betebeharrak bete daitezzen arautu eta sustatzea.

3. Irizpide orokorrak zehaztea, eraginkortasun handiagoa lortzeko, eta haiek babestera eta ziurtatzera zuzendutako neurri administratiboen esparrua ezartzea.

2. artikulua. Aplikazio eremua.

1. Foru lege honen aplikazio-esparruak foru lege honetako 11. artikuluan aipatzen diren pertsona guztiak hartzen ditu.

2. Foru Lege hau Nafarroako Foru Komunitatean dauden osasun-zentro, zerbitzu edo establezimendu publiko nahiz itundu guztietan izanen da aplikatzekoa, eta haien zerbitzuan lan egiten duten profesional guztiei.

3. Halaber, Nafarroan garatzen den osasun jarduera orotan da aplikatzekoa, dela osasuna sustatzekoa, prebentziokoa, laguntzakoa edo ikerketa zientifikoaren arlokoa.

3. artikulua. Foru lege honen printzipio orokorrak.

Pertsonen Nafarroako Foru Komunitatean osasunaren arloan dauzkaten eskubideak eta betebeharrak honako printzipio orokor hauetan oinarritzen dira:

1. Berdintasuna izatea eskueran dauden osasun-zerbitzu guztietarako eta osasunaren arloko profesionaletarako sarbidean, eta osasun egoera bakoitzari dagozkion osasun laguntza eta zainketak jasotzea.

2. Pertsonen duintasunarekiko eta haien balio moral eta kulturalerekiko errespetua, bai eta haien sinesmen erlijioso eta filosofikoekiko errespetua ere. Ez da inor baztertuko jaioleku, arraza, sexu, erlijio, iritzi nahiz bestelako inguruabar edo egoera pertsonalengatik.

3. Pertsonak erantzunkideak eta partaideak izatea prestazioen eta baliabideen erabilera egokian, eta osasun-zentro eta -zerbitzuetako profesionalak eta antolamendu- nahiz funtzionamenduarauak errespetatzea.

4. Pertsonen parte hartzea beren osasunarekin loturiko osasun jardueretan.

5. Gaixoaren borondatearen autonomia errespetatzea.

6. Informazioaren eta dokumentazio klinikoaren bermea.

7. Osasun zerbitzuen eta osasun prestazioen kalitatea eta segurtasuna.

8. Osasunaren arloko politikaren formulazioan eta haren betearazpenaren gaineko kontrolean parte hartzea.

9. Pertsonen osasuna dela-eta daukaten interesa sustatzea, informazio egokia emanaz eta osasunari buruzko heziketa gehiago emanaz.

4. artikulua. Osasun publikoaren esparruko eskubide orokorrak.

Nafarroako Foru Komunitatean bizilekua duten pertsonen, foru lege honetan eta hura garatzeko arauetan ezarritakoari jarraituz, osasun publikoaren arloko eskubide orokor hauek aitortuko zaizkie:

1. Osasuna sustatzeko eta gaixotasunaren prebentziorako neurrietarako eskubidea, bai eta osasunaren arloko heziketa-ekintzetarako eskubidea ere.

2. Osasuna sustatzeko eta osasun publikorako arrisku kolektiboen aurka babestuta egoteko neurrietarako eskubidea, bereziki transmititzekoak diren gaixotasunen esparruan, elikagaien segurtasunaren arloan, lan osasunean eta ingurumenaren arloko sanitategian.

3. Informazio epidemiologikorako eta osasunaren arloko prebentziorako programei eta ekintzei buruzko informaziorako eskubidea.

4. Osasun arazo zehatzei buruzko ezagutza egokia edukitzeko eskubidea, baldin eta norberaren osasunerako arriskutsuak badira, eta eskubidea, era berean, zabaltzen den informazioa zabal dadin modu egiazkoan, ulergarrian eta osasuna babesteko egokia den moduan.

5. Eskubidea, batez ere elkarleen bitartez, artikuluan honetan ezarritako eskubideak eraginkor egiteko eta babesteko interes orokorreko jarduerak egin daitezzen, politikak, planak eta osasun publikoaren arloko kudeaketak babesteko eta haietan parte hartzeko jarduerak eginez. Eskubide hori honakoetan zehatz daiteke:

a. Osasun agintariekin elkarrizketa publikoa izateko eskubidea, osasun publikoko programak garatzeko.

b. Foru lege honetan aitorturiko eskubideekiko errespetuari buruzko auditoriak egiteko eskubidea, Osasun Administrazioaren arloko osasun publiko jardueretan.

c. Osasuna babesteari buruzko informazioa jasotzeko eskubidea, modu ulergarrian, egiazkoan eta osasuna babesteko egokia den moduan. Informazio hori ezagutza zientifikoan oinarritu beharko da, eta betiere Osasun Administrazioaren ardurapean.

5. artikulua. Osasun laguntzaren esparruko eskubide orokorrak.

Nafarroako Foru Komunitateko osasun sistema publikoaren erabiltzaileei, foru lege honetan eta hura garatzeko arauetan ezarritakoari jarraituz, osasun laguntzaren arloko honako eskubide orokorrak aitortuko zaizkie:

1. Osasun laguntza integral eta jarraiturako eskubidea, laguntza maila desberdinetan, Nafarroako osasun zerbitzuen zorroan ezarritakoari jarraituz. Osasun laguntzarako eskubidea berdintasun efektiboko baldintzetan ziurtatuko da, betiere nortasuna, duintasuna eta intimitatea guztiz errespetatuz, eta sexu, arraza, erlijio, iritzi, hizkuntza, ideologia edo beste edozein inguruabar edo egoera pertsonal zein sozialengatik inongo bereizkeriarik egin gabe.

2. Kasuan kasuko osasun prestazioak eskuratzeko eta lortzeko eskubidea, legez ezarritako baldintzetan, osasun-egoera babestu, zaindu edo lehengoratzeko xedez.

3. Zein osasun-zerbitzutara jo dezaketen eta horiek erabiltzeko behar diren baldintzez informazioa lortzeko eskubidea.

4. Nafarroako osasun zerbitzuen zorroan bildutako tekniken, teknologien edo prozeduren multzoa jasotzeko eskubidea.

5. Fakultatiboa eta zentroa libreki hautatzeko eskubidea, foru lege honetan eta une bakoitzean indarra duen araudiaren arabera.

6. Norberaren osasun egoerari buruzko eta kasuko laguntza-prozesuan aplikatu daitezkeen teknika diagnostikoetarako, terapeutikoetarako edo/eta farmakologikoetarako aukerei buruzko informazio ulergarri, nahikoa eta egokia jasotzeko eskubidea.

7. Norberarengan eragina duten erabaki terapeutikoak hartzen modu aktiboan eta informatuan parte hartzeko eskubidea; bereziki, ebidentzia zientifikoan oinarrituriko tratamendu-aukera bat baino gehiago dagoen kasuetan.

8. Eskubidea norberaren baimena eska dadin eta norberaren borondatea errespetatu dadin, foru lege honetan eta arau indardunetan ezarritakoari jarraituz, gaixoaren erabakiaren autonomia ziurtatu behar den osasun jarduera guzti-guztietan; bereziki, formalizatutako aurretiazko borondateei dagokienez.

9. Medikuntzaren arloko langileak esleituak izateko eskubidea, betiere gaixorentzat identifikatuta egonen direnak. Izan ere, langile horiek gaixoaren mintzakide nagusiak izanen dira laguntza-taldea-

rekiko harremanetan, eta informazio eskubideak ziurtatzearen ardura hartuko dute. Erizaintzako langileak ere esleituko dira, bidezkoa den kasuetan.

10. Osasun laguntza jasotzeko eskubidea gehieneko epe jakin batean; eta, berandutze kasuetan, berme-sistema bat aplikatzeko eskubidea.

11. Norberaren prozesuan bigarren iritzi fakultatiboa lortzeko eskubidea, foru lege honetan eta hura garatzeko arauetan ezarritakoaren arabera.

12. Parte hartzeko eta iritzia izateko eskubideak betearazteko eskubidea, foru lege honetan eta hura garatzeko arauetan jasotako aurreikuspenekin bat.

13. Norberaren historia klinikoan jasotako datu, dokumentu eta txostenak eskuratzeko eskubidea, foru lege honetan ezarritakoari jarraituz.

I. TITULUA

Pertsonen osasuna dela-eta dauzkaten eskubideak

I. KAPITULUA

Pertsonen gaineko esku-hartze publikoak, osasun publikoko eta eskubideak ziurtatzeko arrazoiengatik

6. artikulua. Pertsonen gaineko esku-hartze publikoak.

Osasun Publikoaren arloko neurri bereziei buruzko apirilaren 14ko 3/1986 Lege Organikoak ezarri bezala, osasunaren arloko agintariak honako esku-hartze publikoak gauzatzen ahalko dituzte hirugarren pertsonentzako arriskuak dauden kasuetan:

1. Aztertze, diagnostika egiteko, tratamenduko, ospitaleratze edo kontroleko neurriak, biztanleriaren osasunerako arriskuari buruzko aztarna arrazionalak atzematen direnean, pertsona baten edo pertsona-talde baten osasun egoera zehatzaren ondorioz, edo jarduera bat garatzen deneko osasun baldintzen ondorioz.

2. Transmititzekoak diren gaixotasunak kontrolatze aldera, prebentzioko ekintza orokorrak egiteaz gainera, behar diren neurriak hartzen ahalko dira gaixotasuna duten pertsonak, haiekin harremanetan egon direnak eta haien hurbileko ingurunea kontrolatzeko, bai eta transmititzeko arriskua dela-eta beharrezkotzat jotzen diren neurriak ere.

3. Aurreko neurriak aplikatzerakoan Konstituzioak herritarrei aitorturiko eskubideak errespetatu beharko dira; bereziki, osotasun fisiko eta moraleko eskubidea, bai eta intimitate pertsonalerako

eskubidea ere, izaera pertsonaleko datuak babesteari buruzko arauetan ezarritakoaren arabera eta arau horiek eta aplikatzekoak diren gainerako arauak ezarritako prozeduren arabera, betiere aginduzkoak diren baimenez baliatuta.

7. artikulua. Informaziorako eskubidea eta aurretiazko baimenaren eskubiderako mugak.

Pertsonari informazio osoa eta egiazkoa eman behar bazaio ere, zenbait egoeratan ez zaio alde aurreko baimena eskatu beharko bere osasunaren alde ezinbestekoak diren interbentzio klinikoak egiteko. Horrela, salbuespen hori aplikatuko da osasun publikorako arrisku larria dagoenetan, baldin eta, aplikatzeko den legediarekin bat, osasun arrazoiak badaude horretarako.

8. artikulua. Pertsonen gaineko esku-hartze publikorako mugak egotea, haien eskubideak ziurtatze aldera.

6. artikuluan zehaztutako esku-hartze publikoetan honako arauak bete beharko dira:

a. Osasun agintarien borondatezko lankidetzari lehenetasuna ematea.

b. Aurretik baimen judiziala edo, kasua bada, berrespen judiziala lortzea, Administrazioarekiko Auzien Jurisdikzioa arautzen duen uztailaren 13ko 29/1998 Legeari jarraituz, osasun agintariak osasun publikorako presakotzat eta beharrezkotzat jotzen dituzten neurriak hartzeko, hain zuzen ere neurri horiek pertsonari askatasuna nahiz bestelako oinarriko eskubideak kentzea edo murriztea ekartzen dutenean. Nolanahi ere, behin osasun-edo administrazio-neurriak harturik, neurriok badakarte pertsonak nahitaez ospitaleratu beharra, horren berri eman beharko zaio aginte judizialari 24 orduko epean gehienez ere, hala ezartzen baitu Osasun Publikoaren Alorreko Neurri Bereziei buruzko apirilaren 14ko 3/1986 Lege Organikoak.

c. Pertsonen zirkulazio askearen gaineko eragina ahal den guztian gutxitzea.

d. Bizitzarako arriskua dakarten nahitaezko neurriak agintzeko debekua.

e. Interbentzioak kasuan kasuko xedeetarako proportzionalak izatea.

9. artikulua. Esku-hartzea izan duten pertsonentzako laguntzaren bermeak.

1. Beren borondatearen kontrako ospitaleratzea edo tratamendua jasan duten pertsonari informazio puntuala eman beharko zaie, hitzez eta idatziz, beren eskubideei buruz eta abia ditzaketen errekurtso edo ekintzei buruz.

2. Informazioa eman beharko zaie, halaber, modu erregular eta egokian, erabaki hori hartzeko izan diren osasun publikoko arrazoiei buruz eta borondatez kontrako ospitaleratzea edo tratamenduak luzatzeko nahiz eteteko aplikatutako irizpideei buruz.

10. artikulua. Beren borondatearen kontra ospitaleratutako pertsonen komunikazioetarako eta bisitetarako duten eskubidea.

Beren borondatearen kontra ospitaleratutako pertsonen honako eskubideak izanen dituzte:

1. Beren abokatuarekin, senideekin edo edozein agintari administratibo nahiz judizialekin komunikatzeko eskubidea.

2. Bisitak jasotzeko eskubidea. Eskubide hori arrazoiz mugatzen ahalko da, pertsona horiek babesteko beharra kontuan izanda.

II. KAPITULUA

Osasun laguntza eskuratzeko eskubidea

11. artikulua. Osasun laguntza publikorako eskubidearen titularrak.

1. Osasun laguntza publikoak, estaldura unibertsalekoak, Nafarroako Foru Komunitateko udaletan bizi diren pertsona guztiak hartzen ditu. Halaber, Nafarroako udaletan bizi diren etorkinak ere hartzen ditu, zein den ere haien lege nahiz administrazio egoera.

2. Nafarroako Foru Komunitateko lurraldean iragaitzaz daudenei osasun laguntza publikoa ziurtatuko zaie indarreko legeetan, Europako zuzenbidean eta aplikatzekoak diren nazioarteko hitzarmenetan ezarritako moduan eta baldintzetan.

3. Halaber, osasun laguntza publikoa ziurtatuko zaie artikuluko honetako 1. eta 2. idatz-zatietan jasota ez dauden adingabeei eta emakume haurdunei.

4. Gainera, larrialdi nahiz emergentzia egoeran dauden pertsona guztiei ziurtatuko zaie osasun laguntza publikoa.

III. KAPITULUA

Laguntza zerbitzuekin loturiko eskubideak

12. artikulua. Fakultatiboa eta zentroa hautatzeko eskubidea.

1. Nafarroako osasun sistema publikoko erabiltzaileek eskubidea dute sendagile orokorra eta sendagile pediatria libreki hautatzeko oinarriko osasun laguntzan, unean-unean indarra duten arauen arabera.

2. Osasun sistema publikoko erabiltzaileek eskubidea dute emakumeari laguntzeko zentroetan obstetriziako eta ginekologiako espezialista libreki hautatzeko, unean-unean indarra duten arauen arabera.

3. Kanpoko kontsulten bidezko osasun laguntza espezializatuaren arloan eta zehazten diren espezialitateei dagokionez, oro har, herritarra libreki edo oinarriko osasun laguntzako langileen agindu medikoaren bidez sartuko da laguntza maila horretan. Eskubide horretaz baliatzeko, unean uneko arau indardunak bete beharko dira.

4. Osasun laguntza publikoa jasotzeko eskubidea duten herritar guztiek eskubidea dute foru erkidegoko lurraldean kokaturiko zentroa nahiz ospitale-zerbitzua hautatzeko, dauden aukerei buruzko agindu fakultatiboa jaso ondoren, betiere erregelamendu bidez ezartzen den moduan. Fakultatiboak eta zentro edo ospitale zerbitzu itunduak hautatzeko eskubideari dagokionez, kasuan kasuko itunetan ezarritakoari begiratu beharko zaio.

13. artikulua. Osasun laguntza beranduntzako gehieneko epe batean jasotzeko eskubidea.

Nafarroako osasun sisteman, pertsona orok eskubidea du osasun laguntza behar den denboran jasotzeko, eta eskubidea du halaber, Osasun Laguntza Espezializatuko Bermeei buruzko uztailaren 2ko 14/2008 Foru Legean ezarritakoaren araberrako erantzuteko gehieneko aldiak ziurtatuak izateko.

14. artikulua. Bigarren iritzi medikorako eskubidea.

1. Nafarroako Foru Komunitateko osasun administrazioek osasun-zentro eta -zerbitzu propio eta itunduetako gaixoei ziurtatuko diete bigarren iritzia jasotzeko eskubidea, eta erregelamendu bidez ezarritako dituzte norberarentzat garrantzi handia duten gomendio terapeutikoei edo jokaera diagnostikoei buruzko informazio gehigarri edo aukerakoa lortzeko prozedurak.

2. Gertakari kliniko bakar batean, oinarriko osasun laguntzako sendagileak, bere ekimenez nahiz gaixoak eskatuta, zentroak esleitura daukan sendagile espezialisten arteko batekin beste kontsulta bat egiteko agindua eman dezake, hori justifikatzen duten arrazoiak baldin badaude.

Oinarriko osasun laguntzako sendagileak bigarren kontsulta hori egokitzen jotzen duenean, Osasunbidea-Nafarroako Osasun Zerbitzuko espezialisten artean aukeratzen ahalko du.

15. artikulua. Sendagaiak eta osasunerako behar diren osasun produktuak lortzeko eskubidea.

Pertsona orok eskubidea du osasuna sustatzeko, zaintzeko edo lehengoratzeko behar dituen sendagaiak eta osasun produktuak lortzeko, erabilera arrazionalari buruzko oinarritzko irizpideei jarraituz, betiere Medikamentuen eta osasun produktuen bermeei eta erabilera arrazionalari buruzko uztailaren 26ko 29/2006 Legean ezarritako moduan.

16. artikulua. Lagundua izateko eskubidea.

1. Osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduek erraztasunak emanen dituzte senide batek edo konfiantzako pertsona batek gaixoak laguntzeko, salbu eta presentzia hori gomendagarria ez den edo osasun prestazioarekin bateraezina den kasu eta egoeretan.

2. Adingabeek eskubidea dute beren gurasoek edo tutoreek lagunduta egoteko, salbu eta osasun laguntza kaltetzen edo oztopatzen dutenean. Baldintza beretan, ezgaituek beren legezko ordezkariak lagunduta egoteko eskubidea dute.

3. Emakume orok eskubidea du erditzean aita edo hark izendatutako beste pertsona bat bertan egon dadin, salbu eta inguruabar klinikoak direla medio hori gomendagarria ez denean; inguruabar kliniko horiek, betiere, azaldu egin beharko zaizkie, modu ulergarrian, erabakiak ukitutakoei.

4. Mendetasun egoeran dauden pertsonen eskubidea izanen dute familiarteko batek edo konfiantzako pertsona batek lagunduta egoteko, salbu eta presentzia hori gomendagarria ez den edo osasun prestazioarekin bateraezina den kasu eta egoeretan.

17. artikulua. Ideologia- eta erlijio eta kulturaskatasunerako eskubidea.

1. Pertsona orok eskubidea du bere balio moral eta kulturalak, bai eta bere sinesmen erlijioso eta filosofikoak, errespetatuak izan daitezen. Haien praktikak bateragarri gertatu behar du praktika medikoarekin, eta zentroko arauak errespetatu beharko ditu.

2. Errespetatu beharrekoa izanen da laguntza espiritualak errefusatzeko edo jasotzeko eskubidea, inongo sinesmenik bereizi gabe.

18. artikulua. Giza kalitate eta kalitate zientifiko oneko osasun laguntza jasotzeko eskubidea

1. Herritarrentzako osasun jardueretan, erabiltzaileen baldintza pertsonal eta familiarretarako

egokiak diren jardun etikoko jarraibideen eta arauen araberrako osasun laguntza eskaini beharko da.

Osasun laguntza hori gaurkotasuneko ezagutza zientifikoetan oinarrituta egonen da, pertsona bakoitzaren premia eta ezaugarrietara egokituko da eta, gaixotasunik izanez gero, gaixotasun horrek dakarren larritasunari eta konplexutasun medikoari eta sozialari egokituko zaie.

Ildo horretan, Osasun Administrazioak bultzatuko ditu osasun laguntza gizabidezkoa izan dadin sakontzen duten ekintzak, eta bereziki bultzatuko du osasunaren arloko profesionalen eta gaixoen artean elkarrekiko konfiantzako, errespetuko eta ulermeneko esparru bat egon dadin.

Laguntza ahal den kalitate eta segurtasun handieneko baldintzetan emanen da.

2. Pertsonen eskubidea izanen dute osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduetan ematen den laguntzaren kalitatearen gaineko ebaluazioari buruzko informazio egiazkoa eta etengabea jasotzeko.

3. Osasun Administrazioak, eskudunak diren beste administrazio batzuekin batera lan eginez, sustatuko du Nafarroako osasun sisteman ezbeharrak erregistratzeko sistemak abian jar daitezen, lege indardunetan ezarritakoari jarraituz.

II. TITULUA

Ahultasun handieneko kolektiboen eskubideak

19. artikulua. Talde bereziak

1. Osasun laguntza gizatasun handiagoz emateko printzipioarekin bat, babes berezia merezi duten kolektiboetako erabiltzaileei laguntza ematen dieten profesionalak ahalegindu beharko dute osasun-zentroek erabiltzaile horiei laguntza pertsonalizatua eta inguruabar pertsonalen araberrakoa eman diezaieten, faboratzeko, horrela, foru lege honetako eskubideen errespetua eta bete-tzea. Babes berezia merezi duten kolektiboak dira, esate baterako, adineko pertsonak, ezgaitu fisiko, psikiko edo sentsozialak, gaixotasun mentalak dauzkaten pertsonak –bereziki mendetasun egoeran daudenean–, adingabeak, gaixotasun kronikoak dituzten pertsonak, gaixotasun arraroak dituztenak, gaixo terminalak, tratu txarren biktimak, drogamenpekotasuna duten pertsonak, etorkinak eta, oro har, gizarte bazterkeria pairatzeko arriskuan dauden talde zehatzak.

2. Osasun Administrazioak kolektibo berezi horiei eta mendekotasuna daukaten gainerako pertsonen zuzendutako osasun planak edo programak sustatuko ditu, eta behar den kasuetan bide-

ratuko du Familia, Gazteria, Kirol eta Gizarte Gaietako Departamentuarekin, edo gizarte gaietan eskuduna denarekin, egoki koordinatzea.

Era berean, oinarrizko osasun laguntzaren esparruan, ahaleginak eginen dira dauden osasun baliabideak eta baliabide sozialak funtzionalki integratzeko, eta osasunaren arloko profesionalen eta gizarte zerbitzuetako profesionalen diziplina arteko lana bideratuko da.

20. artikulua. Adingabeak.

1. Osasun Administrazioak bereziki zainduko ditu adingabeen osasunarekin loturiko eskubideak, Nafarroako Foru Komunitateko Haurrentzako eta Nerabeentzako Sustapenari, Laguntzari eta Babesari buruzko abenduaren 5eko 15/2005 Foru Legean eta aplikatzekoak diren gainerako arauetan xedatutakoarekin bat.

2. Adingabeek, foru lege honetan adierazitakoez gainera, hurrengo eskubideak izanen dituzte:

a. Arrisku soziosanitarioa duten herritar taldeetako adingabeei lehentasunezko arreta emanen zaie, dauzkaten premien arabera. Osasun-zentroetako titularrek eta osasun langileek, ikusten badute badela egoeraren bat adingabeen babesgabetasuna eragiten duena edo haien arretarako dakarrena, horren berri eman beharko diete adingabeak babestearen arloko erakundeei, eta egoera horiek prebenitzen eta konponbidea ematen lagundu beharko dute.

b. Osasun-zentroetan, arreta berezia ziurtatuko zaie adingabeei. Zentro horien titularrek behar diren giza baliabideak eta baliabide teknikoak sustatuko dituzte, bai eta adin pediatrikorako egokiak diren eta hari egokitutako eremuak ere.

c. Adingabe bat ospitaleratu behar denean, bidea emanen da haurrei egokitutako eremuak egon daitezenean, kontuan hartuta haurrek jokorako duten eskubidea; eremu horietan, eskolako eta familiako bizimoduarekiko hausturarik ez gertatze-ko modua egiten da.

d. Adingabe orok eskubidea izanen du ospitalean dagoen bitartean eskolako prestakuntza eman dakion, bereziki gaixotasun luzeren bat baldin badu, betiere jarduera horrek bere ongizateari kalte egiten ez badiu, haren autonomia errespetatzen badu edo behar dituen proba eta tratamenduetan oztokatzen ez badiu.

3. Berariaz, jaioberriek eskubidea izanen dute errespetuz eta duintasunez tratatuak izateko jaiotzen direnetik, bai eta jaiotze eta berehala identifikatuak izateko eskubidea ere. Halaber, eskubidea izanen dute jaioberrientzat egokitutako josten diren

atzemate-probak egin dakizkien, eta, kasua bada, estimulazio goiztiarreko neurriak aplikatu dakizkien, haien premiaren susmorik baldin badago.

21. artikulua. Gaixo mentalen eskubideak.

Gaixotasun mentalen bat duten pertsonen honako eskubideak izanen dituzte:

1. Borondatezko ospitaleratzeen kasuan, ospitaleratzeak irauten duen bitartean gaixoak bere ahalmen osoa galtzen badu, eskubidea izanen du zentroko zuzendaritzak jarraipenerako kasuko berrespen judiziala eska dezan, Prozedura Zibilarren legeko 763. artikuluan ezarritako moduan.

2. Nahitazko ospitaleratzeetan, eskubidea du ospitaleratze beharra aldizka berrazter dadin, aurreko letran aipatzen den arauak ezarritako moduan.

3. Adingabeak izan eta gaixotasun mentalak dituzten adingabeek eskubidea dute haurrentzako eta gazteentzako osasun mentaleko zentro edo unitateetan sar ditzaten.

22. artikulua. Gaixo mentalentzako laguntza ziurtatutako direnak.

1. Beren borondatearen kontrako ospitaleratzea edo tratamendua jasan duten pertsonen unean uneko informazioa eman beharko zaie, hitzez eta idatziz, beren eskubideei buruz eta abia ditzaketen errekurtso edo ekintzei buruz.

2. Informazioa eman beharko zaie, halaber, aldian-aldian eta modu egokian, erabaki hori hartzeko izan diren arrazoiei buruz eta ospitaleratzea edo tratamendua luzatzeko nahiz eteteko aplikatutako irizpideei buruz.

3. Interesdunaren ordezkariak, kasua bada, informazio horiek ere jaso beharko ditu.

23. artikulua. Beren borondatearen kontra ospitaleratutako gaixo mentalek komunikazioetarako eta bisitetarako duten eskubidea.

Beren borondatearen kontra ospitaleratutako gaixo mentalek honako eskubideak izanen dituzte:

1. Beren abokatuarekin, ordezkariarekin nahiz bestelako agintari egokiarekin hitz egiteko eskubidea, inongo murriztapenik gabe.

2. Hark izendatutako konfiantzako pertsonarekin edo beste pertsona batzuekin komunikatzeko eskubidea. Eskubide hori ezin izanen da arrazoizkoa ez den modu batean mugatu.

3. Bisitak jasotzeko eskubidea. Eskubide hori arrazoiz mugatzen ahalko da, hirugarren pertsonak babesteko beharra kontuan izanda.

24. artikulua. Ezgaituak.

1. Ezgaituei Ezgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei buruzko Konbentzioko 25. artikuluko b), c), d) eta f) idatz-zatietan aurreikusitakoa aplikatuko zaie; Espainiak konbentzio hori 2007ko martxoaren 30ean berretsi zuen.

2. Irisgarritasun unibertsala. Ezgaitasunen bat duten pertsonen aukera berdintasunari, bazterkeria ezari eta irisgarritasun unibertsalari buruzko abenduaren 2ko 51/2003 Legean eta Nazio Batuen Erakundearen Konbentzioko 9. artikuluan jasotakoari jarraituz, ziurtatu egingen da ezgaitasuna duten pertsonen irisgarritasuna osasun instalazio eta zerbitzuetan, gainerakoek baldintza berdinetan, normalizazioko, irisgarritasun unibertsaleko, guztientzako diseinuko eta zeharkakotasuneko printzipioei jarraituz.

25. artikulua. Gaixotasun kronikoak dituzten pertsonak.

Osasun Administrazioak ekintza eta neurri berariazkoak bultzatuko ditu gaixo kronikoentzat, laguntza-maila desberdinen artean behar den koordinazioa bilatzeko eta gaixotasun kronikoak dauzkaten pertsonak behar dituzten zainketei behar den jarraitutasuna emateko. Bereziki, eta osasun informazioko sistemen bitartez, gaixo horiek egin beharreko izapideak arintzea sustatuko duten prozesuak kudeatzeko mekanismoak indartuko dira.

26. artikulua. Prozesu terminalak dituzten gaixoak.

Osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimendu guztiek eta osasunaren arloko profesional guztiek ahal den guztian ziurtatu beharko dute pertsonaren duintasunarekiko errespetua hil aurreko prozesu terminaletan, bai eta gaixo horiek foru lege honetan aitorturiko eskubide guztiez baliatzen ahalko direla ere. Bereziki, honako eskubideez:

1. Proposaturiko interbentzioa errefusatzeko eskubidea, nahiz eta bizia arriskuan jarri.

2. Gaixoaren sufrimendua premiarik gabe luza-tuko duten bizi-euskarriko tratamenduak errefusatzeko eskubidea.

3. Erabiltzaileak eginiko aurretiazko borondateak betetzeko eskubidea, kasua bada.

4. Minaren eta behar diren zainketa aringarrien tratamendu egokia jasotzeko eskubidea.

5. Bereziki onartuko da ospitaleratze prozesuetan familiartekoek eta hurbileko pertsonak lagunduta egoteko eskubidea, bai eta erlijio laguntzarako eskubidea ere.

6. Banakako gela bat lortzeko eskubidea, gaixoaren intimitatea eta familiarrena zaintze aldera.

27. artikulua. Transexualak.

Transexualek osasun laguntzarako eskubidea izanen dute, azaroaren 19ko 12/2009 Foru Legean finkaturiko moduan.

28. artikulua. Herritar atzerritarrek.

Nafarroako Foru Komunitateko osasun sistemen prestazioak eta zerbitzuak eskuratzen dituzten eta haietaz baliatzen diren herritar atzerritarrek foru lege honetan jasotako eskubideak eta betebeharrak izanen dituzte. Osasun laguntza egokia lortzeko xedez eta eskubide horiek bete daitezzen, administrazio publikoek bultzatuko dute behar diren jarduerak egin daitezzen hizkuntzaren oztupoak ahal den guztian gutxitzeko.

III. TITULUA**Intimitatearekin eta konfidentzialtasunarekin lorturiko eskubideak****I. KAPITULUA****Intimitatea****29. artikulua.** Intimitaterako eskubidea.

1. Pertsona orok eskubidea du laguntza jasotzeko bere intimitatea ziurtatuko duen ingurune batean; ingurune horretan bereziki errespetatuko da gorputzaren intimitatea diagnosi-azterketetan, kontsultetan eta tratamendu mediko nahiz kirurgikoetan, zainketetan, higiene jardueretan eta osasunaren arloko gainerako jardueretan.

2. Pertsona orok eskubidea du indarreko arauetan ezarritako moduan mugatzeko irudien grabazioa eta hedapena, argazkien bidez, bideoen bidez nahiz gaixoa identifikatzeko bidea ematen duten bestelako bitartekoen bidez.

3. Ikerketa biomedikoko edozein jardueratan nahiz irakaskuntza proiektuetan pertsonen intimitaterako eskubidea ziurtatuko da, arau indardunetan ezarritako moduan.

30. artikulua. Banakako gelak.

Nafarroako osasun sistema publikoko ospitaleetan edo harekin itundutakoetan ziurtatuko da banakako gelak egotea gaixoaren inguruabar bereziak direla-eta behar direnerako, arau ezartzen denari jarraituz. Eskubide horretaz baliatzeak ez dio inongo kalterik ekarriko sistemako beste erabiltzaile batzuen osasun laguntzarako eskubideari.

Nafarroako osasun sistema publikoaren politika izanen da eskubide hori pixkanaka zabaltzen joa-

tea harik eta eskatzen duten gaixo guztiei ziurtatu ahal izateraino, osasun sistemaren etorkizuneko aukeren arabera.

II. KAPITULUA Konfidentzialtasuna

31. artikulua. Informazioaren konfidentzialtasunerako eskubidea.

1. Pertsona orok du eskubidea bere osasunari buruzko datuekin eta osasun-zentro publiko edo pribatuetan izandako egonaldiekin zerikusia duen informazio guztia isilpekoa izan dadin. Era berean, eskubidea du bere baimenik ez duen inork horiek ezin izan ditzan eskuratu, indarreko legediak, Izaera Pertsonaleko Datuak Babesteari buruzko abenduaren 13ko 15/1999 Lege Organikoan aurreikusirikoari jarraituz, interes orokorrari dagozkion arrazoen ondorioz horretarako baimena ematen duenean izan ezik; eskubidea du, halaber, jakiteko nork ikusi dituen bere osasunari buruzko datuak, zergatik ikusi dituen eta haiekin zer egin duen, salbu eta haien erabilera kodetua egiten bada.

2. Nafarroako Osasun Administrazioak eta osasun-zentroek 1. idatz-zatiak aipatzen dituen eskubideak ziurtatzeko beharrezkoak diren neurri guztiak hartu behar dituzte, eta, kasua bada, arauak eta protokoloak egiten dituzte, gaixoei buruzko datuak zilegi den moduan eskuratzen direla bermatzeko. Kasu horretan, informazio horiek ematearen arrazoiak eta horretarako modua azaldu beharko zaizkie erabiltzaileei.

32. artikulua. Erregistro ikonografikoen grabazioa eta hedapena mugatzeko eskubidea.

Osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduetako erabiltzaileek, osasun laguntzen hartzaileak diren aldetik, eskubidea dute horietan guztietan muga dadin, estatuko arau indardunetan ezarritako moduan, haien irudien grabazioa eta hedapena, argazkien, bideoen nahiz gaixoaren identifikazioa bideratzen duten bestelako bideen bitartez. Jarduera horietarako, behin haien arrazoa eta hedatze-esparrua argiki azalduta, aurretik ukitutako pertsonaren edo dagokionaren berriazko baimena beharko da.

33. artikulua. Datu orokorren konfidentzialtasuna.

1. Konfidentzialtasunerako eskubidea ondare genetikoari buruzko informazioari ere badagokio. Nafarroako Foru Komunitateko osasunaren arloko agintariak begiratuko dute inor ez dadila baztertua izan bere ezaugarri genetikoaren ondorioz.

2. Osasun- eta ikerketa-zentroek ziurtatuko dute pertsonen intimitatea eta analisi genetikoaren emaitzen trataera konfidentziala babesten direla. Eragin horietarako eta dagozkien eskumenen barruan, zainduko dute datu genetikoaren erregistroek behar diren mekanismoak edukitzea antolamendu juridikoan aitorturiko eskubideak eraginkorrak izanen direla ziurtatzeko.

3. Beren eginkizunetan dihardutela, analisi genetikoak egitearen ondoriozko datuak eskuratzeko modua duten pertsonak datuok isilpean gordetzeko betebeharra izanen dute.

4. Lortutako informazioa, irizpide mediko arduratsu bati jarraikiz, beharrezkoa bada gaixo baten edo haren familiarreko biologikoen osasunean kalte larri bat saihesteko, informazioa emanen zaio harekin familia- edo egitate-lotura duen pertsona bati, dagokion Etika Batzordeari kontsulta egin ondoren. Komunikazioa soilik xede horietarako beharrezkoak diren datuetara mugatuko da.

34. artikulua. Bereziki babestutako beste datu batzuen konfidentzialtasuna.

Osasun-zentroek, -zerbitzuek eta -establezimenduek zainduko dute konfidentzialtasuna gorde eginen dela ideologiari, erlijioari, sinismenei, arraza-jatorriari, sexu-bizitzari, tratu txarrak pairatu izateari edo pertsonen nahiz familiarrekoen intimitatea gordetzeko garrantzi berezia izan dezaketen gainerako datu edo informazioei dagokienez.

35. artikulua. Konfidentzialtasunerako eskubi-dearen salbuespenak

Kapitulu honetan jasotako konfidentzialtasunari buruzko eskubideak honako muga hau izanen du: gertatukoaren jakinarazpena edo salaketa egiteko legeko betebeharra, legedian aurreikusitako kasuetan; bereziki, gertatutako horiek baldin badira haurrei, adineko pertsonari, emakumei, gaixotasun mentalak dituzten pertsonari eta ezgaitasun fisiko, psikiko nahiz sentzoriala duten pertsonari eginiko abusu, tratu txar eta isekak.

36. artikulua. Babes eta berme araubidea.

1. Titulu honetan jasotako datu pertsonalak edo osasunaren arlokoak Izaera Pertsonaleko Datuak Babesteari buruzko abenduaren 13ko 15/1999 Lege Organikoan, osasunaren arloko Estatuko oinarriko legeetan eta aplikatzeakoak diren gainerako arauetan ezarritako berme- eta babes-araubi-dearen menpe egonen dira.

2. Beren eginkizunengatik informazio konfidentziala eskuratzeko bidea duten pertsona guztiek sekretu profesionala gorde beharko dute, estatuko arau indardunetan ezarritako moduan, eta eskura-

tzen duten informazioaren erreserba eta konfidentzialtasuna zaindu beharko dute, baita lanbidebizitza amaitzen dutenean ere.

3. Osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduek behar diren neurri teknikoak eta antolamenduzkoak jarri beharko dituzte intimitaterako eta konfidentzialtasunerako eskubideak ziurtatzeko, eta Osasun Administrazioak horiek egoki betetzen direla zaindu beharko du.

IV. TITULUA

Informazioaren eta parte-hartzearen arloko eskubideak

I. KAPITULUA

Informazio orokorra

37. artikulua. Osasun-programa eta -planei buruzko informazioa.

1. Osasun Administrazioak sustatuko du herriarren artean egoki zabaltzen direla egokitzen diren bide eta tresnen bitartez erabakitzen diren osasun-plan edo -programak eta plan edo programa sozio-sanitarioak, halako moduan non ziurtatuko baita, kasuko eskumenen esparruan, osasun-ekintza horien hartzaileek informazio hori jasotzen dutela.

2. Osasun Administrazioari dagokio osasunaren arloko informazioari eta hezkuntzari buruzko lan eraginkorra egitea.

3. Programei buruzko informazioa egiazkoa, nahikoa eta egokia izanen da hartzaile izanen dituen herritarren edo herritar-taldearen prestakuntzarako eta asimilazio-gaitasunerako.

38. artikulua. Nafarroako osasun sistemari buruzko informazioa.

1. Pertsona guztiek eskubidea dute osasunaren esparruan dauzkaten eskubide eta betebeharrak guztiei buruzko informazio orokorra jasotzeko, Osasunari buruzko Foru Legeko 9. artikuluari eta foru lege honi jarraituz.

2. Berariaz, Osasunbidea-Nafarroako Osasun Zerbitzuko erabiltzaileek hari buruzko informazioa jasoko dute, eta, bereziki, Nafarroako osasun sistema publikoaren prestazioen katalogoari eta eskaintzen diren zerbitzuen zorroari buruzkoa.

3. Halaber, eskubidea dute eskueran dauden osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduei, haien kalitate-adierazleei eta haietara sarbidea izateko baldintzei buruzko informazio zehaztua jasotzeko. Bereziki, ziurtatu beharko da erabiltzaileek aurretiko informazioa edukitzeko eskubidea izatea, fakultatiboa eta osasun zentroa hautatzeko

eskubideaz baliatzeko aukera izateko, foru lege honetako 12. artikuluan eta hura garatzeko arautan ezarritakoari jarraituz.

4. Artikulu honetan jasotako informaziorako eskubideaz baliatu ahal izatea ziurtatzeko, Osasun Administrazioak, besteak beste, honako ekin-tzak sustatuko ditu:

a. Osasunbidea-Nafarroako Osasun Zerbitzuko erabiltzaileen eskubideak eta betebeharrak bultzatzea eta zabaltzea.

b. Nafarroako Foru Komunitateko osasun sistemari buruzko eta erabiltzaileek eskura ditzaketen osasun prestazioei buruzko informazio orokorra bultzatzea.

c. Begiratzea osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimendu guztiek erabiltzaileentzako informazio gida bat daukatela, eta hartan, gutxienez ere foru lege honetan erabiltzaileen eskubide eta betebeharrari buruz ezarritakoa jasotzen dela, bai eta eskueran dauden prestazioak, zentro edo zerbitzuaren laguntzaren ezaugarriak, langile-kopurua, instalazioak eta baliabide teknikoak ere. Gida horiek erabiltzailearen eskura egonen dira foru lege honek indarra hartu eta urtebeteko epean. Gida horiek egitura erraz eta argia izanen dute, eta erraz ulertzeko modukoak izanen dira. Halaber, parte hartzeko bideei eta iradokizun eta errekamazioak aurkezteko moduari buruzko informazioa emanen da, titulu honetako III. kapituluan ezarritakoari jarraituz.

d. Halaber, osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduen laguntzaren kalitatearekin lotutako alderdiei buruzko informazioa eskuratzeko bidea sustatzea.

39. artikulua. Laguntza-zentroen kalitate maila ezagutzeko eskubidea.

Pertsona guztiek eskubidea dute ezagutzeko osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimendu bakoitzak kalitatea ziurtatzeko aplikatzen dituen mekanismoak, bai eta kalitate hori egiaztatzen duten erakunde eta antolamenduak ere. Halaber, gaixoak eskubidea dauka osasun-laguntzaren emaitzak ezagutzeko, behar diren adierazleen bitartez ebaluatua.

40. artikulua. Itxaron zerrendei buruzko informazioa.

1. Osasun Administrazioak hileroko informazioa emanen du, Nafarroako Gobernuaren webgunearen bitartez eta herritarrek eskueran dituzten bestelako komunikazio ofizialeko bide batzuen bitartez, kirurgia-prozeduretarako, kanpoko kontsultetarako eta proba diagnostikoetarako

Nafarroako osasun sistema publikoko zentro eta zerbitzu guztietan dauden gaixo-kopuruari buruz eta itxaron zerrendei buruz.

2. Osasun Administrazioak banakako informazioa emanen du, gaixoak edo erabiltzaileak eskatuta, osasun laguntza jasotzeko itxaron zerrendei buruz, bai eta berme-sistemei buruz ere, arau bidez finkaturiko gehieneko itxaronaldiak gainditzeko baldin badira.

41. artikulua. Herritarrari informazioa eta laguntza emateko zerbitzuak.

1. Osasunaren arloko informaziorako eskubide horiek ziurtatzeko sistema integral eta koordinatu bat faboratzeko, Osasun Administrazioak, laguntza-maila guztietan, herritarrari informazioa eta laguntza emateko zerbitzuen jarduera eta lana indartuko ditu, osasun sistema publikoari buruzko informazioa eskuratzeko eta erabiltzaileen parte-hartzea eta iritzia bideratzeaz arduratzen diren oinarriko unitateak baitira horiek, hain zuzen ere aurkezten diren iradokizun, erreklamazio, kexa eta esker onei dagokienez, foru lege honetako 47. artikuluan ezarritakoari jarraituz.

2. Nafarroako osasun sistema publikoko osasun zentro guztiek herritarrari informazioa eta laguntza emateko unitate edo zerbitzu bat edukiko dute; hori, halere, ez da eragozpen izanen laguntzazkoak ez diren bestelako osasun egitura batzuk ere egoteko.

II. KAPITULUA

Laguntzari buruzko informazioa

42. artikulua. Laguntzari buruzko informazioa izateko eskubidea.

1. Pertsona guztiek dute eskubidea beren prozesuari eta jasotako osasun laguntzari buruz eskueran dagoen informazio guztia jasotzeko.

2. Informazioak laguntza-jarduera guztien parte izan beharko du, eta bidea emanen du ulertzeko esku-hartze bakoitzaren xedea eta izaera, bai eta haien arrisku eta ondorioak ere.

3. Informaziorik ez jasotzeko gaixoak duen borondatea errespetatu egin beharko da. Uko egiteko idazkia historia klinikoari gehituko zaio, eta gaixoak edozein unetan ezeztatzen ahalko du. Informaziorik ez jasotzeko eskubidea murrizten ahalko da gaixoaren, hirugarrenen edo kolektibitatearen osasunaren intereserako edo kasuaren betekizun terapeutikoetarako beharrezkoa denean. Inguruabar hori, betiere, historia klinikoan jaso beharko da.

4. Informazioa, oro har, ahoz emanen zaio gaixoari, eta historia klinikoan hori idatziz jasoko da. Informazio hori modu ulergarrian eman beharko da, egoera bakoitzari egokiturik, modu jarraituan eta laguntza-jarduera jaso baino lehen, behar den aurretiaz, halako moduz non pertsonak askatasunez eta behar dena jakinez hautatu ahal izan dezan.

5. Gaixoaren erantzukizuna daukan osasun arloko profesionalari dagokio informaziorako eskubidea bete dadin ziurtatzeko.

43. artikulua. Laguntzari buruzko informazioa izateko eskubidearen titularrak.

1. Laguntzari buruzko informazioa izateko eskubidearen titularrak gaixoa da. Gaixoarekin familia- edo egitate-lotura duten pertsonen informazioa emanen zaie, gaixoak hori espresuki edo isilbidez baimentzen duen neurrian.

2. Informaziorako eskubidearen titularrak izanen dira, halaber, adingabearen guraso edo tutoreak, adingabe horrek hamasei urte baino gutxiago baldin baditu eta baimen informatua haren izenean eman behar badute; hori, halere, ez da eragozpen izanen adingabeak eskubidea izan dezan bere osasunari buruzko informazioa jasotzeko, daukan adinaren, heldutasunaren eta egoera psikologikoaren arabera egokitutako hizkera batean.

3. Sendagile arduradunaren irizpidearen arabera, gaixoak informazioa ulertzeko edo bere egoeraren jakinaren gainean egoteko gaitasunik ez duenean, daukan egoera fisiko edo psikikoaren ondorioz, harekin familia- edo egitate-lotura duten pertsonen informazioa emanen zaie informazioa, ezertan ere kendu gabe gaixoari informazioa emateko betebeharra, haren ulermen-mailak bideratzen duen neurrian.

4. Legez ezgaitutako gaixoen kasuan, tutorea izanen da informaziorako eskubidearen titularrak, gaitasungabetzeko epaiak ezartzen duen moduan; horrek, ordea, ez du galaraziko gaitasungabetuak bere egoerari buruzko informazioa jasotzeko duen eskubidea, betiere hura ulertzeko bidea ematen dion hizkera batean.

44. artikulua. Laguntzari buruzko informazioa izateko eskubidea ziurtatzeko bideak.

1. Osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimendu guztietan gaixoari, prozesu bakoitzean, prozesu bakoitzerako osasunaren arloko profesional bat esleitu beharko zaio, eta hura izanen da laguntza-taldearekiko informazioaren eta mintzakidetasunaren arduraduna; hori, halere, ez da eragozpen izan

nen gaixoari laguntza ematen dioten langile guztiek informazioa emateko betebeharra izateko.

2. Osasun-zentro, -zerbitzu edo -establezimendu bakoitzeko zuzendaritzak behar diren mekanismoak edukitzeko betebeharra dauka, informaziorako eskubide hori beteko dela ziurtatzeko.

III. KAPITULUA

Parte hartzea

45. artikulua. Parte hartzeko eskubidea.

Osasun Administrazioak sustatu eta ziurtatu beharko du herritarrek parte hartzeko duten eskubidea, bai eskubide kolektibo edo soziala, bai banakakoa, Nafarroako Foru Komunitateko osasun sistema publikoaren esparruan.

46. artikulua. Gizartearen parte hartzea.

1. Aitortzen da herritarrek, erakundeen, korporazioen eta antolamendu sozialen bitartez, eskubidea dutela Nafarroako Osasun Zerbitzuaren jardueretan parte hartzeko, betiere arauz ezarritako bideak erabiliz horretarako. Horretarako, Osasun Administrazioak bultzatu eta zainduko du osasunaren arloan parte hartzeko organoek zuzen funtzionatzen eta jarduten dutela. Honakoak dira organo horiek: Osasun Kontseilua, zeina organo aholku-emaile goren eta erkidegoaren osasun publikoan herritarrek parte hartzeko organoa baita, eta osasun barrutiko osasun kontseiluak, zeinak Nafarroako Foru Komunitatearen osasun mapa antolatuta dagoen osasun barrutietan parte hartzeko organoak baitira.

2. Gaixoen elkarleen parte-hartze aktiboa sustatuko da; bereziki, Osasunbidea-Nafarroako Osasun Zerbitzuarentzat onuragarriak diren jardueretan.

47. artikulua. Erreklamazioak eta iradokizunak.

1. Nafarroako Foru Komunitateko osasun sare publikoaren zentroak eta zerbitzuak eta sistema publikoarekin itundutako zentroak erabiltzen dituzten herritarrek eskubidea dute egokitzat jotzen dituzten iradokizun, kexa eta erreklamazioak egiteko jaso duten arretari buruz.

2. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak behar diren neurriak hartuko ditu ziurtatze aldera erreklamazioak eta iradokizunak aurkezteko prozedurak erabiltzeko eskubidea eta kexa edo erreklamazioa aurkeztu eta 20 egun naturaleko epean erantzun arrazoitua jasotzeko eskubidea. Zentroak erreklamazio-egileari idatzizko komunikazio bat igorriko dio, arau indardunetan ezarritakoari jarraituz.

3. Foru lege honen menpean dauden osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduek erreklamazioak eta iradokizunak aurkezteko orriak edukiko dituzte, bai eta jendearen informazio-eskariei, erreklamazioei eta iradokizunei erantzuteko bitartekoak ere, arau bidez ezartzen diren baldintzetan.

4. Osasunbidea-Nafarroako Osasun Zerbitzuaren esparruko osasun laguntzarako zerbitzuen funtzionamenduari buruz aurkezten diren kexak eta iradokizunak aurkezterakoan, ez da nahitaezkoa izaneren erabiltzailea identifikatzea.

V. TITULUA

Borondatearen autonomiari buruzko eskubideak

I. KAPITULUA

Hautatzeko eta baimen informatua emateko eskubidea

48. artikulua. Gaixoaren erabakitzeko askatasuna.

1. Osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimendu guztiek errespetatu beharko dituzte gaixoen, beren egoera baloratu ahal izateko informazio egokia jaso ondoren, beren osasunari buruz hartutako erabakiak.

2. Gaixoaren borondatearen autonomiak honakoak hartzen ditu: gaixoak osasunaren arloko profesional arduradunak eskaintzen dizkion aukeren artean hautatzeko askatasuna; diagnosirako, pronostikorako edo terapiarako prozedura bat aplikatzea ezezkoa emateko askatasuna; eta, halaber, bere osasunari buruz lehendik hartua duen erabakia ezeztatze askatasuna.

3. Beren osasunari buruz adingabe ez-emanzipatuek hartzen dituzten erabakiak, betiere, beren osasunaren gaineko jardueren norainokoa ulertzeko duten ahalmenaren arabera izan dira, hau da, beren gaitasun mentalak eta emozionalak ematen dien ahalmenaren arabera, eta lege indardunetan aurreikusitako mugekin errespetatu beharko dira.

49. artikulua. Baimen informatua

1. Pertsona bati osasunaren esparruko edozein interbentzio egin behar zaionean, haren baimen berariazkoa eta librea beharko da, baina, alde aurretik, horri buruzko argibideak eman beharko zaizkio. Baimen horrek idatzizkoa beharko du izan ebakuntzen eta prozedura diagnostiko inbaditzaileen kasuan, eta, oro har, gaixoaren osasunean eragina izan dezaketen arrisku edo arazo agerikoak eta aurreikusteko modukoak ekar ditzaketen prozedurak egin behar direnean. Baimena libreki

ezeztatzen ahalko da edozein unetan, eta ezeztatze hori idatziz jaso beharko da historia klinikoan.

2. Baimen-agiriak gertakari kliniko bakoitzerako berariazkoa izan beharko du; hori, hala ere, ez da eragozpen izanen orriak eta bestelako informazio-bitarteko orokorrak eransteke. Agiri horrek kasuan kasuko prozedurari eta horren arriskuei buruzko behar adinako informazioa agertu beharko du. Informazio hori historia klinikoan agerrarazi beharko da eta, oro har, ahoz emanen da, eta adieraziko du, gutxienez, esku-hartzearen xedea eta izaera, bai eta haren arriskuak eta ondorioak ere.

3. Informazioa laguntza-ekintza guztietan eman beharko da, baita diagnostikoetan, pronostikoetan eta aukera terapeutikoetan ere. Egiazkoa izanen da, eta modu ulergarrian eta gaixoaren beharrezan eta eskakizunen arabera eman beharko da, gaixoari erabakiak autonomiaz hartzen laguntzeko.

4. Gaixoaren erantzukizuna daukan sendagileari dagokio informaziorako eskubidea bete dadin ziurtatzea. Gaixoari laguntzen dioten edo teknika nahiz prozedura zehatz bat aplikatzen dioten osasunaren arloko laguntza-profesionalek ere erantzukizuna hartu behar dute informazio-prozesuan.

5. Baimen informatua ematea gaixoaren esku-bide bat da, eta hura lortzea, berriz, haren laguntzaz arduratzen den osasun profesionalaren bete-beharra.

6. Gaixoak baimen informatua idatziz adierazten badu, eskubidea izanen du agiri horren kopia bat lortzeko.

7. Gaixoari argibideak aurretiaz emanen zaizkio, nahikoa denbora izan dezan gogoeta egin eta libreki erabakitzeko.

8. Informazioa, oro har, ahoz emanen da. Idatzizko baimena honako kasuetan emanen da: interbentzio kirurgikoen kasuan, diagnosi-prozedura eta prozedura terapeutiko inbaditzaileen kasuan, eta gaixoaren osasunarentzat arrisku edo eragozpen negatibo argi eta aurreikusteko modukoak inplikatzeko dituzten prozeduren kasuan.

9. Gaixoari proposatzen zaion informazioak honakoa jaso beharko du, gutxienez ere:

- a. Prozeduraren identifikazioa eta deskribapena.
- b. Prozeduraren helburuak.
- c. Lortu nahi diren onurak.
- d. Proposatutako prozeduraz besteko aukerak.
- e. Aurreikusitakoaren arabera, prozedurak izan ditzakeen ondorioak.

f. Aurreikusitakoaren arabera, prozedura ez gauzatzeak izan ditzakeen ondorioak.

g. Maiz gertatzen diren arriskuak.

h. Gutxitan izaten diren arriskuak, larritasun berezikoak direnean eta prozedurari irizpide zientifikoaren bidez lotuta daudenean.

i. Gaixoaren egoera klinikoaren eta haren inguruabar pertsonalen arabera arriskuak eta ondorioak.

j. Kontraesanak.

50. artikulua. Baimen informatuaren aurreko argibideak.

Bere baimena eskatu aurretik gaixoari ematen zaion informazioa izanen da ulergarria, egiazkoa eta nahikoa, objektiboa eta prozedurarako egokia. Informazioa emateko ardua izanen duena hari laguntza emateaz, interbentzioa egiteaz edo prozedura aplikatzeaz arduratzen den osasun profesionala izanen da.

51. artikulua. Baimen informatua exijitzeko salbuespenak.

1. Honako hauek baimena ematearen baldintza orokorraren salbuespen-kasuak dira, eta kalteturiko pertsonaren osasunaren alde nahitaezkoak diren ekintza klinikoak egitea ahalbidetzen dute:

a. Osasun publikorako arrisku larria dagoenean, osasun-arrazoiak direla eta beharrezkoa denean, aplikatzeko den legediari jarraituz.

b. Sendatu ezineko lesioak edo heriotza eragiteko arriskua egoteagatik gaixoaren osotasun fisiko edo psikikorako arrisku larri eta berehalakoa izanik, gaixoaren edo harekin familia- edo egitate-lotura dutenen baimena lortzea ezinezkoa denean.

Aurreko kasuetan, soilik ikuspuntu klinikotik ezinbestekoak diren interbentzioak gauzatzen ahalko dira gaixoaren osasunaren alde.

B. kasuan, behin larrialdiko egoera gainditurik, gaixoari prozesuari buruzko informazioa eman beharko zaio; hori, halere, ez da eragozpen izanen bitartean harekin familia- edo egitate-lotura duten pertsonen informazioa emateko.

c. Gaixoak espresuki adierazi baldin badu ez duela informaziorik jaso nahi, haren borondatea bete beharko da, nahiz eta, hori gorabehera, interbentziorako alde aurretiko baimena lortu beharko den; informazioari uko egitea agiri batean agerraraziko da.

Halere, ez jakiteko eskubidea murrizten ahalko da gaixoaren beraren osasunaren onerako dene-

an, betebeharrak terapeutikoengatik edo hirugarrenen edo gizartearen interesengatik.

52. artikulua. Baimena ordezkaritzaz ematea.

1. Honako kasuetan baimen informatua ordezkaritzaz emanen da:

a. Gaixoa, laguntzaz arduratzen den sendagilearen iritziz, erabakiak hartzeko gauza ez denean, edo haren egoera fisiko edo psikikoak egoeraz jabetzeko biderik ematen ez dionean. Gaixoa legezko ordezkaririk ez badu, baimena gaixoarekin familia- edo egitate-lotura duten pertsonak emanen dute. Gaixoa aurretik pertsona bat izendatu badu bere izenean baimen informatua emateko, hari egokituko zaio erabakia hartzea.

b. Gaixoa, legez, erabakia hartzeko ezgaitua dagoenean. Kasu horretan, adostasuna legezko ordezkariek eman beharko du.

c. 12 eta 16 urte arteko gaixo adingabeak gaitasun intelektualik eta emozionalik ez duenean interbentzioaren norainokoa ulertzeko. Kasu horretan, baimena adingabearen legezko ordezkariek emanen du, haren iritzia entzun ondoren, baldin eta 12 urte bete baditu.

2. Adingabe emantzipatuak direnean edo hamasei urte bete dituzten adingabeen kasuan, baimena ezin izanen da ordezkaritzaz eman. Hala eta guztiz ere, arrisku larriko jardueren kasuan, irizpide fakultatiboaren arabera, gurasoei informazioa emanen zaie eta haien iritzia kontuan hartuko da kasuan kasuko erabakia hartzeko.

3. Legezko ordezkariearen erabakia adingabearen edo ezgaituaren osasunaren aurkakoa dela uste izanez gero, profesional arduradunak egitateak agintari eskudunari jakinarazi beharko dizkio, hala ezartzen baita legedi zibilean.

4. Haurdunaldiaren borondatezko etetearen legezko kasuetan, entsegu klinikoetan, giza ugalketa lagunduko teknikan eta bizidunen arteko organoen dohaintza kasuetan, aplikatzekoak diren berriazko arauetan oro har ezarritakoari begiratuko zaio.

5. Ordezkaritza bidezko baimenen kasuetan, erabaki eta interbentzio medikoek proportzionatuak izan beharko dute, eta gaixoaren onura objektiboa lortzera bideratuko dira.

6. Gaixoa eta, kasua bada, harekin familia- edo egitate-lotura duten pertsonak, ahal den guztian, erabakietan parte hartuko dute osasun prozesuan zehar. Hori guztia historia klinikoan islatuta geratuko da.

53. artikulua. Baimen informatuko agiriaren edukia.

1. Baimen informatuaren agiriak berriazkoa izanen da pertsona bakoitzarentzat eta prozedura bakoitzerako; hori, halere, ez da eragozpen izanen orriak eta bestelako informazio-bitarteko orokorrak erantsi ahal izateko.

2. Baimenaren dokumentuak enuntziatu laburrak jasoko ditu eta hizkera ulergarrian idatziko da, gaixo gehienek kontzeptu medikoak ulertu ahal izateko.

3. Baimen informatuaren dokumentuak, 49.9 artikuluan aipatzen den informazioaz gainera, gutxienez ere honako datuak jaso beharko ditu:

a. Osasun-zentro, -zerbitzu edo establezimenduaren identifikazioa.

b. Prozeduraz arduratzen den osasun profesionalaren identifikazioa.

c. Gaixoaren identifikazioa, eta, kasua bada, legezko ordezkariearena edo gaixoarekin familia- edo egitate-lotura duen pertsonarena.

d. Baimena ematen duen pertsonaren deklarazioa, non jasoko baita informazioa egoki ulertu duela, badakiela baimena edozein unetan ezeztatu dezakeela –ezeztatzeko arrazoia adierazi gabe ere– eta agiriaren kopia bat jaso duela.

e. Tokia eta eguna.

f. Prozeduraz arduratzen den osasun profesionalaren eta baimena ematen duen pertsonaren sinadura.

54. artikulua. Osasun-prozedura bat jasotzeari ezezkoa ematea.

1. Gaixoa prozedura bat jasotzeari ezezkoa ematen dion kasuetan, prozedura hori aplikatzeaz arduratzen den profesionalak informazioa eman beharko dio dauden gainerako aukerei buruz eta, kasua bada, haiek eskainiko dizkio, irispidean badaude. Egoera hori egoki dokumentatu beharko da historia klinikoan. Agindutako tratamendua ez onartzeak ez du berekin ekarriko nahitaezko senda-agiria ematea, baldin eta aukerako tratamenduak badaude, nahiz eta tratamendu aringarriak izan, betiere osasun zentroak haiek ematen baditu eta gaixoa jaso nahi baldin baditu.

2. Irispidean aukerako prozedurarik ez badago edo dauden guztiak errefusatu badira, gaixoari borondatezko senda-agiria sinatzeko proposatuko zaio. Sinatzen ez badu, zentroko zuzendaritzak, osasun profesional arduradunak proposatuta, gaixoaren nahitaezko senda-agiria agintzen ahalko du, lege indardunetan ezarritako moduan.

II. KAPITULUA

Aurretiatzko borondateak

55. artikulua. Aurretiatzko borondateak.

1. Pertsona guztiak eskubidea dute etorkizunean haiengan eragina izan dezaketen osasun-jardueren gainean erabakitzeke, kasuko erabakia hartu behar duten unean horretarako ahalmenik izanen ez badute ere.

Aurretiatzko borondateen adierazpen-agiria sendagile arduradunari zuzendutako agiri bat da, non adindun pertsona batek edo foru lege honi jarraituz gaitasuna aitortzen zaion adingabeko batek bere aurretiatzko nahiak adierazten baititu, balizko jarduketa medikoei buruz, zenbait baldintzaren ondorioz pertsonalki haiek adierazi ezin dituen egoeran kontuan hartu beharrekoak; adierazpen hori baimen informatuaren bitartez eginen da, eta sendagile arduradunak eta egoera horretan hari laguntza ematen dion talde medikoak kontuan hartu beharrekoa izanen da.

Aurretiatzko borondateetan oharra jasotzen ahalko dira egoera kritiko, hil ala biziko eta sendaezinetan, neurri aringarrien bitartez sufrimendua saihestu dadin –bizi prozesua laburtu arren–, neurri-gabeko edo ohiz kanpoko teknologia eta tratamenduen bitartez bizia artifizialki luza ez dadin eta heriotza-prozesua gehiegikeriaz eta irrazionalki atzera ez dadin.

Pertsonak berak, aurretiatzko borondateen agirian, horretarako ordezkari bat izenda dezake, bere borondatea adierazterik ez duen kasurako. Pertsona hori solaskide baldiodun eta beharrezko bakarria izanen da sendagile edo osasun-taldearentzat.

Aurretiatzko borondatearen adierazpenean, interesdunak agertzera eman ahal izanen du bere organo guztiak edo haietako batzuk helburu terapeutikoetarako, irakaskuntza helburuetarako edo ikerketa helburuetarako emateko erabakia. Hala, koetan, ez da inongo baimenik eskatuko emandako organoak atera edo erabiltzeko.

2. Aurretiatzko borondateen adierazpen-agiria osasun-zerbitzuek eta haren egilearekin nolabaiteko zerikusia daukaten pertsona guztiak errespetatu beharrekoa izanen da, testamentu bat bailitzan.

3. Aurretiatzko borondateak zuzentzen zaizkien sendagileek edo talde medikoez ez dituzte kontuan hartuko ordenamendu juridikoaren edo praktika kliniko egokiaren edo eskura dagoen ebidentzia zientifiko onenaren kontrakoak diren jarraibideak, ez eta xedapen-egileak xedapenak adieraztean aurreikusitako egitatezko baldintzak zorrozki bat ez datozenean ere. Kasu horietan, gaixoaren histo-

ria klinikoan behar bezalako ohar arrazoitua idatziko da.

Osasun Administrazioak gaixoak agirian adierazitako borondatea betetzen dela ziurtatzeko behar diren neurriak hartu beharko ditu.

4. Aurretiatzko borondateen adierazpen-agiria gaixoari laguntza ematen zaion osasun-zentroari entregatuko dio agiri-egileak, bere ahaideek edo bere ordezkariak. Agiri hori gaixoaren historia klinikoari erantsi beharko zaio.

56. artikulua. Aurretiatzko borondateak formalizatzea eta erregistratzea.

1. Guztiz eraginkorra izateko, aurretiatzko borondateen adierazpen-agiria aurreko artikuluan zehazturiko baldintzetan egin beharko da, eta honako prozedura hauetakoren bat jarraituz formalizatuko da:

a. Notarioaren aurrean. Kasu honetan, lekukorik egotea ez da beharrezkoa izanen.

b. Adindunak diren eta jarduteko gaitasun osoa daukaten hiru lekukoren aurrean. Horietatik bik, gutxienez ere, ezin izanen dute agiri-egilearekin bigarren mailarainoko ahaide-loturarik ez eta ondare-harremanik izan.

c. Nafarroako Aurretiatzko Borondateen Erregistroaz arduratzen den funtzionarioaren nahiz langile publikoaren aurrean, erregelamendu bidez aurreikusitako arabera.

2. Aurretiatzko borondateak aldatu, zabaldu eta zehatz daitezke, edo edozein unetan indarrrik gabe utzi daitezke, haiek egiletsi dituen pertsonaren borondate soilaz, betiere haren ahalmenari eusten badio eta hori berariaz eta zalantza-tarterik gabe jaso ondoren. Kasu horietan, ondoren emandako dokumentu baldiodunak aurrekoa ezeztatuko du, salbu eta berariaz erabakitzen denean aurrekoak indarrean irautea, osorik nahiz zati batean.

3. Nafarroako aurretiatzko borondateen erregistro bat egonen da. Erregistro horretan, aurretiatzko borondateen dokumentuak inskribatuko dira, bai eta haien aldaketak, ordezteak eta ezeztatzeak ere, alde batera utzita hori formalizatzeke zein prozedura erabiltzen den. Horren helburua izanen da, laguntza zentro guztiak, publikoak nahiz pribatuak, haien jakinaren gainean egotea. Formalizatzeke eta inskribatzeke prozedura erregelamenduz ezarri beharko da, eta bidea eman beharko du osasun arlo bakoitzetik hura bete ahal izateko.

III. KAPITULUA**Ikerketarekin eta esperimentazio zientifikoarekin lotutako eskubideak**

57. artikulua. Informazioa eta baimena osasunaren arloko prozedura esperimentaletan edo ikerketa prozeduretan.

1. Gaixoari aplikatzen zaizkion pronostikoko, diagnosiko eta terapiako prozedurak esperimentalak diren kasuetan, zientifikoki baliozkotzeko prozesuan dauden kasuetan edo irakaskuntza nahiz ikerketa proiektu batean erabil daitezkeen kasuetan, osasun-zentro, -zerbitzu edo -establezimenduek egoera horren berri eman beharko diote gaixoari. Prozedura horiek ezin izanen dute inoiz ere gaixoaren osasunerako arrisku gehigarririk ekarri, indarreko ezagutza zientifiko eta teknikoaren arabera.

2. Gaixoak informazio ulergarria jaso beharko du bilatzen diren helburuei buruz, haien onurei buruz, aurreikusitako enbarazu eta arriskuei buruz, balizko aukerei buruz eta prozedurek berekin dakartzaten eskubide eta erantzukizunei buruz. Nolanahi ere, prozedura abiarazteko, gaixoak, alde aurretik, baimena eman beharko du eta osasun arloko profesionalak eta osasun-zentroko zuzendaritzak baiezkotzea eman beharko dute.

3. Gaixoak prozedura baimentzeko, baimen informatuari buruzko arauak izanen dira aplikatze-koak.

58. artikulua. Ehun edo lagin biologikoei buruzko eskubideak.

1. Foru lege honen menpeko osasun-zentro, -zerbitzu edo -establezimenduetan biopsia edo erauzketa bat egiten den kasuetan, prozedura hori aplikatu zaizen pertsonen eskubidea izanen dute haietatik heldu diren ehunen edo lagin biologikoen prestakinez baliatzeko, bigarren profesional baten iritzia eskatzeko edo beste osasun-zentro, -zerbitzu edo -establezimenduren batean laguntzaren jarraipena ziurtatzeko.

2. Aplikatzekoak diren arauen esparruan, eta betiere interesdunak aurrez baimena emanda, foru lege honen menpeko osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduek ehun edo lagin biologikoko gorde eta erabiltzen ahalko dituzte, biopsia edo erauzketa egiteko arrazoia izan zenaz beste xederen baterako, xede hori zilegi den bitartean.

VI. TITULUA**Osasun dokumentazioaren arloko eskubideak****I. KAPITULUA****Historia klinikoa**

59. artikulua. Historia klinikoaren definizioa eta tratamendua.

1. Historia klinikoak gaixo bakoitzaren laguntza-prozesuari buruzko dokumentu-multzoa biltzen du, eta prozesu horretan parte hartu duten sendagileak eta gainerako laguntza-profesionalak identifikatzen ditu. Gaixo bakoitzaren dokumentazio klinikoa neurririk handienez bategina egoteko ahaleginak egin behar dira. Gutxienez ere, bategite hori zentro bakoitzaren esparruan egin beharko da; bertan, gaixo bakoitzerako historia kliniko bakarria egon beharko da.

2. Historia klinikoak euren segurtasuna, behar bezalako kontserbazioa eta informazio-berreskuratzea ziurtatzen duten instalazioetan gorde behar ditu osasun-zentroak.

3. Historia klinikoak paperezko, ikus-entzunezko eta informatikako euskarrien bidez egin daitezke, baldin eta haien edukia egiazkoa eta etorkizunean osoki eskuragarria izatea ziurtatzen bada. Edozein kasutan ziurtatu beharrekoa da aldaketa guztiak haietan jasotzen direla, eta haiek egin dituzten sendagileak eta osasun-profesionalak identifikatzen direla.

Historia klinikoak erraz irakurtzeko modukoak izanen dira, eta ahal dela ikur eta laburduren erabilera saihestuko da; historiak, halaber, normalizaturik egonen dira egitura logikoaren aldetik, erregelamendu bidez ezartzen denari jarrituz. Historia klinikoari gehitzen zaion informazio guztiak data eta sinadura eraman beharko du, hura nork egin duen argi ikus dadin.

4. Bildutako datu pertsonalak babesteko eta horiek istripuz suntsitu edo galdu edo baimenik gabe eskuratu, aldatu, komunikatu edo beste edonola prozesatzea saihesteko behar diren neurri tekniko eta antolaketakoak hartu behar dituzte osasun-zentroek.

60. artikulua. Historia klinikoaren edukia.

1. Historia klinikoak identifikazio-zenbaki bat izan behar du, eta honako datu hauek jaso behar ditu:

- a. Gaixoa eta laguntza identifikatzeko datuak:
 - Gaixoaren izen-deiturak.
 - Jaiotza-eguna.

- Sexua.
- Norbanakoaren osasun-txartelean jasotako identifikazio pertsonalerako kodea.
- Ohiko helbidea eta telefonoa.
- Laguntzaren eta, kasua bada, ospitaleratzearen eguna.
- Jatorria, baldin eta gaixoa beste laguntza-zentro batetik bidali baldin badute.
- Laguntza ematen den zerbitzu edo unitatea, kasua bada.
- Gela eta ohearen zenbakia, gaixoa ospitaleratuta badago.
- Gaixoaren ardura daukan sendagilea.
- b. Datu klinikoak eta laguntzari buruzkoak:
 - Aurrekari familiarrak eta pertsonalak, fisiologikoak nahiz patologikoak.
 - Unean uneko eritasunaren edo osasun-arazoaren deskribapena eta hortik aurrerako kontsulten zioak.
 - Erabilitako prozedura klinikoak eta horien emaitzak, prozedura edo azterketa espezializatu-en kasuan emandako irizpenak eta kontsultarteko orriak.
 - Bilakaera klinikoari buruzko orriak, gaixoa ingresatu baldin badute.
 - Medikuntza-tratamenduari buruzko orriak.
 - Baimen informatuari buruzko orria, kasua bada.
 - Gaixoari diagnostikoaren berri emateko luza-tu zaion informazio-orria eta agindu zaion plan terapeutikoa, kasua bada.
 - Epikrisiari edo senda-agiria emateari buruzko txostenak, kasua bada.
 - Borondatezko senda-agiria, kasua bada.
 - Nekropsia-txostena, halakorik baldin badago.
 - Ebakuntzarik egin bada, ebakuntza-orria eta anestesia-txostena erantsi behar dira, eta, erditze kasuan, erregistro-datuak.
 - Larritasunari buruzko txostena.
 - Ingresatzeko baimena.
 - Anatomia patologikoaren txostena.
 - Halakorik egonez gero, aurretiazko borondateen adierazpen-agiria, bai eta organo-emaile iza-teari buruzkoa ere.

– Erizaintzako zainketen bilakaera eta plangintza.

- Erizaintzako aplikazio terapeutikoa.
- Konstanteen grafikoa.
- Senda-agiriari buruzko txosten klinikoak.

c. Datu sozialak:

– Txosten soziala, kasua bada.

2. Sendagile edo osasun laguntzako talde batek baino gehiagok parte hartzen duteneko ospitale-historia klinikoetan, xehakaturik adierazi behar dira profesional bakoitzak eginiko ekintzak, esku-hartzeak eta preskripzioak.

3. Osasun-zentroek historia klinikoen eredu normalizatu bat izan behar dute. Eredu horrek artikululu honetan ezarritako edukiak islatu beharko ditu, zentro bakoitzaren osasun laguntzaren mailari eta ematen duen prestazio-motari egokituak.

61. artikulua. Historia klinikoaren erabilerak.

1. Historia klinikoa gaixoari behar bezalako osasun-laguntza ematen zaiola ziurtatzen laguntzeko tresna bat da, nagusiki. Horretarako, gaixoaren diagnostiko edo tratamenduarekin zerikusia daukaten zentroko osasunaren arloko profesionalak historia klinikoa eskuratzeko aukera izan behar dute.

2. Zentro bakoitzak jardunbide bat ezarri behar du posible izan dadin gaixo jakin bati osasun laguntza ematen zaion bitartean hura zaintzen duten profesionalak uneoro eskuratu ahal izatea kasuan kasuko historia klinikoa.

3. Datu pertsonalak babesteari buruzko abenduaren 13ko 15/1999 Lege Organikoan, Osasunari buruzko apirilaren 25eko 14/1986 Lege Orokorrean eta horiekin bat datozen xedapenetan ezarritako jarraikiz, epidemiologia, ikerketa edo irakas-kuntzako helburuetarako eskura daiteke historia klinikoa. Historia klinikoa aipaturiko xedez eskuratzeko gaixoaren identifikazio pertsonaleko datuak babestera behartzen du, izaera klinikoa eta osasun laguntzaren arlokoa dutenetatik bereiziz, hark aurretiaz baimena eman duenean izan ezik.

4. Osasun-zentroetako administrazio eta kudeaketa eginkizunez arduratzen diren langileek historia klinikoan aipaturiko eginkizunekin zerikusia daukaten datuak baizik ezin dituzte eskuratu.

5. Ikuskatze, ebaluatze, kreditatze nahiz plangintza arloko eginkizunak betetzen dituzten eta behar bezala kreditaturik dauden osasun-arloko langileek historia klinikoak eskura ditzakete, baldin eta osasun laguntzaren kalitatea, gaixoaren esku-

bideekiko errespetua edo zentroak gaixokiko, erabiltzaileekiko edo osasun-administrazioarekiko duen beste edozein betebeharrak bete ote den egiaztatzeko eginkizunak betetzeko bada.

6. Ditutzen eskumenen erabilera-esparruan historia klinikoko edozein datu eskuratzen duten langileek datu horiek isilpean edukitzeko betebeharrak izanen dute.

7. Administrazioak begiratu du gaixoen datuen artxiboak behar bezala erabiltzen direla, eta horretarako datuez egiten den erabilera ororen gaineko segurtasun, kontrol eta erregistro neurriak aplikatu ditu.

62. artikulua. Agiri klinikoak gordetzea.

1. Osasun zentroek agiri klinikoak gorde beharra dute, segurtasunez eta behar bezala mantentzen direla ziurtatzeko moduan hain zuzen ere, baina ez jatorrizko euskarrian nahitaez, gaixoi behar bezalako laguntza emateko kasuan-kasuan beharrezkoa den bitartean eta, gutxienez ere, laguntza-prozesu bakoitzeko senda-agiriaren egunetik bost urte igaro diren arte.

2. Edozein kasutan, historia klinikoa, gaixoa identifikatzeko datuekin batera, honako hauek gorde behar dira gaixoa hil denetik gutxienez ere bost urte igaro diren arte: baimen informatuaren orriak, senda-agiria emateari buruzko txostenak, txosten kirurgikoak, erditze-erregistroa, anestesiarik buruzko datuak, azterketa osagarriari buruzko txostenak eta nekropsia-txostenak.

3. Dokumentazio klinikoa, indarreko legeriarekin bat, ondorio judizialeko ere gordeko dira. Orobat gordeko da epidemiologia, ikerkuntza edo Osasun Sistema Nazionalaren funtzionamendunahiz antolamendu-arrazoiak daudenean. Ukitutako pertsonen identifikazioa ahal den neurrian ekiditeko moduan erabiliko dira agiri horiek.

4. Osasun arloko profesionalak gaixoen laguntza-prozesuari buruzko dokumentazio kliniko ordenatu eta sekuentziala sortu eta gordetzen lagundu behar dute.

5. Gaixo ospitaleratuak dituzten zentroek nahiz osasun arloko zerbitzuen irizpideari jarraikiz beste edozein laguntza mota jasotzen duten behar beste gaixo artatzen dituztenek harrera eta dokumentazio klinikoko unitatearen bidez kudeatuko dute historia klinikoa, unitate horren ardura baita historia klinikoak artxibo bakar batean biltzea. Historia kliniko horien zaintza osasun zentroko zuzendaritzaren ardura izanen da.

6. Euren jarduera banaka garatzen duten osasun arloko profesionalak dira sortzen duten laguntza-agiriak kudeatu eta zaintzeko arduradunak.

Dokumentazio klinikoari aplikatzekoak dira datu pertsonalak dituzten fitxategiak gordetzeari buruzko legerian eta, oro har, Izaera Pertsonaleko Datuak Babesteari buruzko Lege Organikoan ezarritako segurtasuneko neurri teknikoak.

63. artikulua. Zaintza eta kudeaketa.

1. Osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduek beren gaixoen historia klinikoak –euskarria edozein dela ere– artxibatu eginen dituzte segurtasuna, kontserbazio zuzena eta informazioa berreskuratzeko bidea ziurtatzen duten instalazioetan. Gainera, behar diren neurri tekniko eta antolamenduzkoak hartuko dituzte jasotako datu pertsonalak babesteko eta haien suntsitzea edo ustekabeko galera saihesteko, bai eta baimendu gabeko sarrerak, alterazioak, komunikazioak edo bestelako tratamenduak saihesteko ere.

2. Osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduek behar diren mekanismoak ezarriko dituzte historia klinikoaren edukia benetakotasuna eta hura etorkizunean berriz erabili ahal izatea ziurtatzeko. Nolanahi ere, ziurtatu beharrezkoa da aldaketa guztiak eta haiek egin dituzten osasun-profesionalen identifikazioa haietan jasotzen direla.

64. artikulua. Historia klinikoa eskuratzeko eskubideak.

1. Gaixoa eskubidea izanen du 60. artikuluan deskribatutako historia klinikoaren gaineko dokumentazioa eskuratzeko, bai eta hartan jasotako datuen kopia bat jasotzeko ere. Administrazioari dagokio historia klinikoa eskuratzen dela ziurtatzeko prozedura arautzea.

2. Gaixoa historia klinikoa eskuratzeko daukan eskubidea ordezkari bitartez ere erabili daiteke, baldin eta ordezkari behar bezala frogatua badago.

3. Gaixoa ez du historia klinikoaren dokumentazioa eskuratzeko duen eskubidea ezin izanen du baliatu baldin eta gaixoa interes terapeutikoa-rengatik hartan jasotako datuen konfidentzialtasunerako hirugarren pertsonak duten eskubidearen kaltetan bada, ez eta dokumentazioa taxutzen parte hartu duten profesionalen eskubidearen kaltetan ere, profesional horiek ohar subjektiboen gaineko zuhurtasuna baliatu baitezakete dokumentazioa eskuratzeko eskubidearen aurrean.

4. Foru lege honetan xedatuaren eraginetarako, ohar subjektibo gisa hartuko dira osasunaren arloko profesionalen uste edo balorazio pertsonalak,

datu objektiboetan edo proba osagarrietan zuzenean oinarriturik ez daudenak eta, profesional horien iritziz, interesekoak izan daitezkeenak gaixoaren osasun laguntzarako. Ohar subjektibotzat joko dira soilik hurrengo ataletako batean sar daitezkeenak:

- Demostratu gabeko hipotesi diagnostikoei buruzko balorazioak.
- Ez-betetze terapeutikoei buruzko susmoak.
- Aitortu gabeko tratamenduei buruzko susmoak.
- Aitortu gabeko ohiturei buruzko susmoak.
- Tratu txarren biktima izateari buruzko susmoak.
- Jokabide harrigarriak.

Osasunaren arloko profesionalak ez dute jasoko gaixoaren osasun laguntzarekin zerikusirik ez duten adierazpen, iruzkin edo daturik, edo osasun-baliorik ez dutenak.

65. artikulua. Historia klinikoaren edukari dagozkion eskubideak.

Gaixoak eskubidea dauka osasun zentroek historia klinikoaren zaintza aktibo eta arduratsurako jardunbide bat ezar dezaten. Zaintza horrek posible egin behar du foru lege honetako 31. artikulua ezarritakoari jarraituz konfidentzialtasunaren printzipioaren pean dagoen informazioa bildu, eskuratu, bat egin eta komunikatzea.

66. artikulua. Historia klinikoa osatzea.

1. Historia klinikoa osatzea, gaixoaren osasun laguntzarekin loturiko alderdiei dagokienez, hartan esku hartzen duten osasun-profesionalen betebeharrak da. Osasun profesional batek edo laguntzatalde batek baino gehiagok parte hartzen dutenean, banakatuta agertuko dira profesional bakoitzaren ekintzak, interbentzioak eta aginduak. Gehitutako informazio guztiek data eta sinadura izanen dute, halako moduz non argi eta garbi agertuko baita zein izan den informazioa gehitu duen pertsona.

2. Laguntza prozesuan esku hartzen duten profesionalen ohar subjektiboak, hirugarrenen intimitatean eragina duten datuak eta gaixoari premia terapeutiko frogatu baten ondorioz eman ez zaion informazioa argi identifikatuta egonen dira, historia klinikoan jasotako gainerako informaziotik bereizteko moduan, bi eratako informazio horiek, behar izanez gero, banandu ahal izateko.

67. artikulua. Beste sarrera batzuk.

1. Osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduz kanpoko pertsona, ente edo entitateak historia klinikoan sartu ahal izateko, oro har, pertsona

interesdunaren baimena beharko da, aurretik datu pertsonalak eta datu klinikoak eta laguntzakoak bereizi ez badira, hain zuzen ere gaixoaren anonimamua ziurtatua egon dadin.

2. Aurreko idatz-zatitik salbuetsiko da historia klinikoan sartzea Izaera Pertsonaleko Datuak Babesteari buruzko abenduaren 13ko 15/1999 Lege Organikoko 11.2 eta 22. artikuluetan aurreikusitako kasuetan.

3. Gaixoa hiltzen bada, harekin familia- edo egitate-lotura duten pertsonak historia klinikoan sartzeko modua izanen dute, salbu eta hildakoak hori berariaz debekatu badu eta hala egiaztatuta badago. Kasu horietatik kanpo, hirugarren bat hildako gaixo baten historia klinikoan sartzeko, bere osasunerako arrisku bat existitu beharko da, osasun profesional batek behar bezala egiaztatutakoa. Bi kasu horietan, bidezkoak diren datuak emanen dira, baina informazioak ez du jasoko hildakoaren edo hirugarren pertsonen intimitatea uki dezakeen daturik, ez eta profesionalen ohar subjektiborik ere.

II. KAPITULUA

Bestelako dokumentazioa

68. artikulua. Senda-agiriari buruzko txostena.

1. Gaixo guztiek eskubidea izanen dute beren laguntza-prozesuarekin lotutako txosten klinikoak lortzeko. Txosten horiek kasuko osasun profesionalak eginen ditu.

2. Behin laguntza-prozesua amaiturik, gaixo orok edo harekin familia- edo egitate-lotura duen orok eskubidea izanen du osasun-zentrotik nahiz osasun-zerbitzutik senda-agiri bat jasotzeko, non gutxienez ere gaixoaren datuak, historia klinikoaren laburpen bat, emandako laguntza-jarduera, diagnosis eta gomendio terapeutikoak jasoko baitira. Senda-agiriaren ezaugarriak, betebeharrak eta baldintzak arauz ezartzen direnak izanen dira.

3. Halaber, pertsona orok eskubidea du baja-agiriak, baja berresteko agiriak, senda-agiriak eta ezgaitasuna nahiz bestelako eraginak baloratzeko gainerako txosten edo dokumentu klinikoak jasotzeko, indarreko legeei jarraituz.

69. artikulua. Ziurtagiri medikoak ematea.

1. Pertsona orok eskubidea du bere osasun-egoerari buruzko txostenak edo ziurtagiriak jasotzeko. Ziurtagiri horiek doakoak izanen dira, legeko nahiz erregelamenduzko xedapenen batean hala ezarrita dagoenean; nolana ere, Nafarroako Foru Komunitateko osasun sistemaren esparruan, ziurtagiri horiek doakoak izanen dira Foru Administrazioarentzat direnean.

2. Pertsonak eskubidea dute Nafarroako Osasun Zerbitzuko fakultatiboek ziurtagiri medikoak egin ditzaten Erregistro Zibilerako, jaiotzari, heriotzari eta gainerakoei buruz.

VII. TITULUA

Pertsonen osasuna dela-eta dauzkaten betebeharrak

70. artikulua. Norberaren osasunarekiko erantzukizuna.

Foru lege honen esparruan, pertsona guztiak, antolamendu juridikoan ezarritakoaren arabera, honako betebeharrak izanen dituzte: beren osasunari buruzko erabakiak onartzea; haiek idatziz jasotzea eta borondatezko senda-agiria sinatzea. Nafarroako Osasun Administrazioak herritarren sentsibilizatzea sustatuko du, beren osasunaren erantzukizuna beren gain hartzeari dagokionez.

71. artikulua. Osasun-aginduak eta -neurriak errespetatzea.

Nafarroako Osasun Administrazioak, batetik, zainduko du herritar guztientzat ematen diren osasun agindu orokorrak eraginkorrak direla eta, bestetik, agindu horiekiko pertsonak izan beharreko errespetua sustatuko du. Berdin jardunen du honako hauekin: arriskuen prebentziorako osasun neurriekin, osasunaren babesarekin eta osasun publikoaren mehatxuen –tabakoaren kontsumoa, alkoholismoa, trafikoko istripuak, txertoen bidez edo bestelako prebentzio neurrien bidez aurrea hartzeko modukoak diren gaixotasun kutsagarriak– aurkako borrokarekin. Halaber, agindu eta neurri horien xedeak lortzeko lankidetzan jarduteko betebeharren eraginkortasuna zainduko du.

72. artikulua. Osasun baliabideak eta prestazioak egoki erabiltzea, osasun premien arabera.

1. Pertsona guztiak osasun instalazioak eta ekipamenduak zaintzeko betebeharra izanen dute; halaber, egoki eta arduraz erabiliko dituzte, haien kontserbazioa eta funtzionamendua ziurtatzeko, osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimendu bakoitzean ezarritako arauak jarraituz.

2. Pertsona guztiak errespetatu beharko dituzte osasun-zentro eta -zerbitzuek bisitetarako ezarritako araubidea, bai eta haien jarduera arautzeko gainerako ordutegiak ere.

3. Pertsona guztien betebeharra eta ardura da osasun-baliabide eta -prestazioak egoki erabiltzea, beren osasun premiekin bat eta Nafarroako osasun sistemak haiek bideratzeko eskaintzen aukeraren arabera.

4. Norbaiti ezinezkoa gertatzen bazaio aurretiaz programatutako osasun-hitzordu edo -zerbitzu batera joatea, osasun sistemari ahal bezain laster abisatzeko betebeharra du.

73. artikulua. Pertsonakiko errespetua.

Pertsona guztiak gaixotzeko, haiek laguntzen daudenekeko eta osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduetan zerbitzua ematen duten pertsonakiko errespetua gordetzeko betebeharra izanen dute, kasuan kasuko zentroaren barruan nahiz kanpoan eta duintasun pertsonalari eta profesionalari dagokienez.

74. artikulua. Leialtasuna eta egiazkotasuna datuak ematerakoan.

1. Pertsona guztiak dute betebeharra osasun agintariekin lankidetzan aritzeko gaixotasunen prebentziorako, eta, bereziki, interes publikoko arrazoiak tarteko direnean.

2. Pertsona guztiak eman beharko dituzte laguntza-prozesurako edo interes orokorreko arrazoiengatik beharrezkotzat jotzen diren datuak, beren egoera fisikoari edo beren osasunari buruzkoak. Datu horiek leialtasunez eta egiaz eman beharko dituzte.

VIII. TITULUA

Osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduetako eskubide profesionalak

75. artikulua. Osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduetako eskubide profesionalak.

Langileen Estatutuan, funtzionarioen arauetan, lan arauetan eta osasunaren arloko lanbideak antolatzeko arauetan aitorturiko eskubideak ezertan ere kendu gabe, osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduetako profesionalak honako eskubideak izanen dituzte:

1. Beren eginkizunak betetzeari dagokionez, ohorea eta prestigio profesionala errespetatzeko eskubidea.

2. Segurtasunerako eta osotasun fisiko eta moralerako eskubidea.

3. Beren osasuna lanetik heldutako arriskuetatik babestuta edukitzeko eskubidea, lan arriskuen prebentziorako buruzko arauetan ezarritakoari jarraituz; bereziki, istripu biologikoen aurka babestuta egoteko eskubidea, behar diren diagnosi- edo terapia-jardueren bitartez.

4. Beren eginkizunetan ari direnean, autonomia zientifikoa eta teknikoa edukitzeko eskubidea, soilik legeak eta antolamendu juridiko eta deontologikoan jasotako balioek ezarritako mugekin.

5. Irain, mehatxu edo eraso egoeretan, osasun-laguntza emateari uko egiteko eskubidea, horrek arretarik eza ekartzen ez duen bitartean. Uko egite hori gauzatuko da erregelamenduz ezartzen den prozeduraren bitartez. Hori, nolahi ere, formalki jaso beharko da, eta gaixoei uko egitearen arrazoiak eman beharko zaie; halaber, laguntzaren jarraitasuna bere gain hartuko duen osasun-zentro, -zerbitzu edo -profesionalaren berri emanen zaie.

6. Etengabeko prestakuntzarako eskubidea.

7. Kontzientzia eragozpenerako eskubidea.

Haurdunaldiaren borondatezko eteteen zuzenean inplikaturiko osasun-profesionalek eskubidea izanen dute kontzientzia-eragozpenaz baliatzeko. Nolanahi ere, kontzientzia eragozpenak ez du kalte-tutuko ez prestazioa jasotzeko eskubidea eta prestazioko laguntzaren kalitatea.

Haurdunaldiaren borondatezko etetea egitea kontzientzia arrazoiengatik errefusatzeko edo hari ezezkua ematea erabaki pertsonala da beti, eta aurrez adierazi beharra dago, banaka eta idatziz.

Inongo kasutan ere ez da gertatuko kontzientzia-eragozpenerako eskubideak muga edo baldintza bat izatea gaixoei osasun zerbitzuen zorroan finkatuta dauden osasun- eta laguntza-prestazioak jasotzeko duten eskubiderako; esate baterako, haurdunaldiaren borondatezko etetea gauzatzeko eskubiderako.

Osasun agintariak ziurtatuko dute laguntza-sare publiko osoan eta gaixoa atxikita dagoen osasun sarearen barruan, talde mediko eta sanitario berekietan edo kanpoan kontratatutakoek zerbitzua ematea. Talde horiek gaixoei eskubide subjektiboa duten osasun prestazio hori bermatuko dute, hain zuzen ere kontzientzia eragozpena alegatzen den hori.

8. Egoera problematikoetan laguntza profesionala jasotzeko eskubidea.

IX. TITULUA

Osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduetako eskubide profesionalen betebeharrak

76. artikulua. Osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduetako eskubide profesionalen betebeharrak.

Berariazko arauetan erregulatutako betebeharrak ezertan kendu gabe, osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduek honako betebeharrak bete beharko dituzte:

1. Gaixoei eta erabiltzaileei osasun laguntza egokia ematea.

2. Gaixoei informazioa ematea beren osasunari buruzko edozein jarduerari buruz. Osasun lagun-

tza ematen duten profesional guztiek, teknika edo prozedura zehatz bat aplikatzen den laguntza prozesuetan, beren jardueretatik berariaz heldu den informazioa emateko erantzukizuna ere izanen dute.

3. Gaixoak libreki eta boluntarioki hartutako erabakiak errespetatzea.

4. Informazioari eta dokumentazio klinikoari buruzko betebeharrak betetzea; besteak beste, gaixoen laguntza-prozesuari buruzko dokumentazio kliniko ordenatua, egiazkoa, gaurkotua, sekuentziala eta ulergarria sortzen eta mantentzen lan egitea edo laguntzea, dokumentazioa edozein euskarri materialetan dagoela ere.

5. Gordetzen duten dokumentazio klinikoa kudeatu eta zaintzea, lanean banaka jarduten dutenean.

6. Jarduera profesionaletik heldu den edo irispidean duten gaixo eta erabiltzaileei buruzko informazio eta dokumentazio kliniko guztia isilpean gordetzea.

7. Esku hartzen duteneko prozesu klinikoekin lotura duten protokolo, erregistro, txosten, estatistika eta gainerako dokumentazioa osatzea, horren barne direla ikerketa medikoa eta informazio epidemiologikoa.

X. TITULUA

Zehapen araubidea

77. artikulua. Zehapen araubidea

Foru lege honetan tipifikatutako arau-hauste administratiboren bat egiten dutenei titulu honetan ezarritakoaren arabera zehapena ezarriko zaie. Hori, halere, ez da eragozpen izanen gerta daitezkeen zigor arloko erantzukizunetarako, erantzukizun zibiletarako edo beste mailaren bateko erantzukizunetarako.

78. artikulua. Zehapenak pilatzea

Subjektu berei ez zaie inolaz ere bi zehapen administratibo ezarriko egintza berberengatik, babestu nahi den interes publikoa berdina baldin bada, baina horri loturiko beste egintza edo arau-hausteengatik datozen erantzukizunak eskatu beharko dira.

79. artikulua. Arau-hausteen motak

Arau-hauste administratiboa dira hurrengo artikuluan tipifikatutako egiteak edo ez-egiteak, foru lege hau garatzeko arauak ezartzen dituzten zehaztasunekin, kasua bada.

80. artikulua. Arau-haustek

1. Arau-hauste arinak honako hauek dira:

a. Dokumentazio klinikora zabarkeria hutsez sartzea, hori zilegi izateko baldintzak bete gabe, betiere hartan bildutako informazioa bidegabeki erabili ez bada, foru lege honetan ezarritakoari jarraituz.

b. Gaixoen edo erabiltzaileen osasun egoera egiaztatzen duten txostenak eta ziurtagiriak bete-teari buruzko arauak ez betetzea.

c. Premia objektibo batekin bat ez datozen osasun-baliabide eta -prestazioak behar ez bezala, abusuz edo arduragabekieraz erabiltzea.

d. Osasun-instalazio edo -zerbitzuak suntsitzea, kaltetzea edo hondatzea, baldin eta osasun-zentro, -zerbitzu edo -establezimenduaren erabilera normalean eraginik ez badu.

e. Pertsonak beren osasun-egoeraz arduratze-ko duten betebeharra ez betetzea edo biztanleria osorako diren osasun izaerako agindu orokorrak ez betetzea, horretatik hirugarrenen osasunerako arriskuak edo kalteak erator daitezkeenean.

f. Osasun-zentro, -zerbitzu edo -establezimenduaren funtzionamendu normala edo haren bizigarritasun baldintzak aldarazten edo kaltetzen duten ekintzak egitea.

g. Foru lege hau betetzearen arloko irregulartasun soilak, osasunean eraginik zuzeneko ez dutenak, zabarkeria arinez egindakoak. Ondorio horietarako, zabarkeria arintzat joko da zaintzaren betebeharra ez betetzea edo profesional bakoitzari osasun jarduerak exijitzekoak zaizkion kontrol edo arretak ez betetzea, betiere haien erantzukizun-mailaren arabera.

2. Arau-hauste larriak hauek dira:

a. Dokumentazio klinikora sartzea hori zilegi egiten duten baldintzak faltsutuz edo haren gaineko bidegabeko erabilera eginez, foru lege honetan ezarritakoari jarraituz.

b. Informazio eta dokumentazio klinikoa eskura dezaketen langileek ez betetzea informazioaren konfidentzialtasuna ziurtatzeko betebeharra.

c. Gaixoaren autonomia errespetatzeetik heldu diren eskubideak gutxitzeko edo murrizteko jarduerak egitea.

d. Osasun-instalazio edo - ekipamenduak suntsitzea, kaltetzea edo hondatzea, baldin eta osasun-zentro, -zerbitzu edo -establezimenduaren erabilera normalean eraginik ez badu.

e. Pertsonak beren osasun-egoeraz arduratze-ko duten betebeharra ez betetzera edo biztanleria

osorako diren osasun izaerako agindu orokorrak ez betetzea, horretatik hirugarrenen osasunerako egiazko kalteak eratoritzen direnean.

f. Osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduetako profesionalen, gaixoen edo gaixoen laguntzaileen aurkako erresistentzia, errespetu falta, mehatxuak, irainak, errepresaliak edo beste edozein motatako presioak.

g. Bi urteko epean bi arau-hauste arin edo gehiago egiteagatik zehapena jaso izana.

3. Arau-hauste oso larriak:

a. Aurreko idatz-zatietan aurreikusitako jokabideak, foru lege honetako aginduak kontzienteki eta nahita ez betetzea suposatzen dutenean eta kalte larria eragiten dutenean.

b. Osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimenduetako profesionalen, gaixoen edo gaixoen laguntzaileen aurkako eraso fisikoa.

c. Hiru urteko epean bi arau-hauste larri edo gehiago egiteagatik zehapena jaso izana.

81. artikulua. Pertsona erantzuleak.

1. Arau-haustearen erantzuleak izanen dira, haren egile gisa hartuta, foru lege honetan arau-hauste gisa tipifikatutako egiteak edo ez-egiteak gauzatzen dituzten pertsona fisikoak edo juridikoak.

2. Zehapena ordaindu beharko dute, halaber, honako pertsonak:

a. Gurasoek edo tutoreek solidarioki ordainduko dituzte adingabeek eginiko arau-hausteetatik heldu diren zehapenak.

b. Pertsona juridikoen administratzaileek subsidiarioki ordainduko dituzte pertsona juridiko horiek eginiko arau-hausteak.

82. artikulua. Zehapenak

1. Foru lege honetan jasotako arau-hausteen-gatiko zehapenak, kasua bada, isun bidez ezarriko dira; hori, halere, ez da eragozpen izanen artikulua honetako 4. idatz-zatian ezarritakoa aplikatzeko.

2. Foru lege honetan aurreikusitako arau-hausteen-gatik honako zehapenak ezarriko dira:

a. Arau-hauste arinengatik:

i. Maila txikienean: 600 euro bitarteko isuna.

ii. Maila ertainean: 601 euro eta 1.800 euro bitarteko isuna.

iii. Maila handienera: 1.801 euro eta 3.000 euro bitarteko isuna.

b. Arau-hauste larriengatik.

i. Maila txikienean: 3.001 euro eta 6.000 euro bitarteko isuna.

ii. Maila ertainean: 6.001 euro eta 10.500 euro bitarteko isuna.

iii. Maila handiengan: 10.501 euro eta 15.000 euro bitarteko isuna.

c. Arau-hauste oso larriengatik.

i. Maila txikienean: 15.001 euro eta 120.000 euro bitarteko isuna.

ii. Maila ertainean: 120.001 euro eta 350.000 euro bitarteko isuna.

iii. Maila handiengan: 350.001 euro eta 600.000 euro bitarteko isuna.

3. Oso larritzat kalifikatutako arau-hausteengatik, gainera, establezimendua aldi baterako itxeko zehapena ere ezartzen ahalko da, osasun-zentro, -zerbitzu eta -establezimendu pribatuen kasuan, eta lanbidean jarduteko urtebetetik bost urtera bitarteko inhabilitazioa ere ezartzen ahalko da.

4. 81. artikuluko 2 f) eta 3 b) idatz-zatietan tipifikatutako arau-hausteengatik zehatutako pertsonen honako zehapena ere ezartzen ahalko zaie: osasun zentroz aldatzea eta esleitzen zaion zentroari nahitaz atxikitzea, eta hiru urtez beste zentro bat hautatzeko debekua.

83. artikulua. Mailaketa.

1. Foru lege honetan aurreikusitako arau-haustetarako ezarri diren zehapenak maila txikienean, ertainean eta handiengan mailakatuko dira, honako inguruabarrei erreparatuta:

a. Prozedura administratiboari buruzko legeek orokorrean ezarritakoak.

b. Asmo txarraren norainokoa.

c. Aurretiazko ohartarazpenak ez betetzea.

d. Eragindako osasun-nahastearen edo nahaste sozialaren larritasuna.

e. Eragindako kaltea eta ukitutako pertsonen kopurua.

e. Bereziki babestutako pertsonen talde bat zuzenean kaltetzea.

g. Arau-haustearekin lorturiko onurak.

h. Arriskuen iraunkortasuna edo aldi baterakotasuna.

i. Osasunaren arloko beste arau-hauste batzuk egotea edo haiek egitea erraztu edo ezkutatu izatea.

2. Nolanahi ere arau-haustearen ekintzaren eta aplikatutako zehapenaren artean behar den proportzionaltasuna gordeko da.

84. artikulua. Organo zehatzaile eskudunak.

1. Nafarroako Gobernua da arau-hauste oso larriengatik 120.000 eurotik gorako zehapenak ezartzeko organo eskuduna.

2. Osasun Departamentua da 15.000 eurotik 120.000 eurora bitarteko zehapenak ezartzeko organo eskuduna.

3. Osasunbidea-Nafarroako Osasun Zerbitzuko kudeatzailea da 15.000 eurotik beherako zehapenak ezartzeko organo eskuduna.

85. artikulua. Zehapen prozedurak ebazteko epea.

Sei hilabetekoa izanen da foru lege honetan tipifikatutako arau-hausteengatik hasitako zehapen prozedurak ebazteko epea.

86. artikulua. Hertsatzeko neurriak.

Foru lege honetan oinarrituta erabakitzen diren ebazpen administratiboak betearazteko, isun hertsatzaileak jartzen ahalko dira, hilez hilekoak. Haien zenbatekoa ez da 1.000 eurotik gorakoa izanen.

Xedapen gehigarria

Osasun Departamentuak behar diren ikuska-penak eginen ditu ziurtatzeko eta egiazatzeko bere zerbitzuan ari diren osasun-erakundeek eta langileek foru lege honetan ezarritako betebeharrak betetzen dituztela.

Xedapen indargabetzailea

1. Indarrik gabe utzi dira Osasunari buruzko azaroaren 23ko 10/1990 Foru Legeko 3. eta 5. artikulua.

2. Indarrik gabe utzi da maiatzaren 25eko 2/2000 Foru Legea, Nafarroan bizi diren etorkin guztiak Nafarroako osasun sistema publikoaren babesean geratzeari buruzkoa.

3. Indarrik gabe utzi da maiatzaren 6ko 11/2002 Foru Legea, gaixoaren zenbait eskubide, hain zuzen ere biziaren gaineko aurretiazko borondateak egitekoa eta informazioa eta agiri klinikoak eskuratzekoa, arautzen dituena.

4. Indarrik gabe uzten dira foru lege honetan ezarritakoari aurka egiten dioten maila bereko edo apalagoko xedapenak.

Azken xedapenetan lehenengoa.

Nafarroako Gobernuari ahalmena ematen zaio foru lege hau garatzeko behar diren erregelamenduzko arauak eman ditzan.

Azken xedapenetan bigarrena

Foru lege honek Nafarroako Aldizkari Ofizialean argitara eman eta biharamunean hartuko du indarra.

Foru Lege proposamena, irisgarritasun unibertsalari eta oztopo fisiko eta zentzumenezkoak kentzeari buruzkoa.

LURRALDEAREN ANTOLAMENDU ETA ETXEBIZITZA BATZORDEAK ONETSITAKO IRIZPENA

Lurraldearen Antolamendu eta Etxebizitza Batzordeak irisgarritasun unibertsalari eta oztopo fisiko eta zentzumenezkoak kentzeari Foru Lege proposamenari buruz onetsitako irizpena Nafarroako Parlamentuko Aldizkari Ofizialean argitara dadin agindu dut, Legebiltzarreko Erregelamenduko 137.3 artikuluan ezarritakoa betez. Proposamen hori 2009ko ekainaren 19ko 63. Nafarroako Parlamentuko Aldizkari Ofizialean argitaratu zen.

Iruñean, 2010eko martxoaren 11n

Lehendakaria: Elena Torres Miranda

IRIZPENA

Lurraldearen Antolamendu eta Etxebizitza Batzordeak 2010eko martxoaren 3an eta 11n eginitako bileretan onetsia.

Irisgarritasun Unibertsalari eta Orentzako Diseinuari buruzko Foru Lege proposamena

ZIOEN AZALPENA

Ezgaitasunen bat duten pertsonen talde heterogeneo bat osatzen dute, baina horiek guztiak komunean dute, neurri batean edo bestean, berme osagarriak behar izatea eskubide guztiak baliatuz bizi ahal izateko edota gainerako herritarren baldintza berdinetan parte hartu ahal izateko bidezko ekonomiko, sozial eta kulturean.

Bi arrazoi dira foru lege hau onestea justifikatzen dutenak: alde batetik, gizartean desberdintasunek bere horretan dirautela, nahiz eta Konstituzioak ez bairik gabeko aldarrikapenak egiten dituen eta ahalegin handia egin den uztailaren 11ko 4/1988 Foru Legean oinarrituta; eta, bestetik, are garrantzitsuagoa dena, "ezgaitasuna" ulertzeko moduan izandako aldaketa eta, ondorioz, ikuspegi eta estrategia berrien sorrera. Izan ere, gaur

egun jakina da ezgaitasunen bat duen pertsona batek jasan behar izaten dituen oztopoen jatorria pertsona horrek dituen zailtasunetan dagoela, baina baita ere, eta batez ere, pertsona ertainen neurri eginiko gizartean bertan ezartzen diren oztopo eta mugetan ere, herritar horien erabateko parte-hartzea eragozten baitute.

Hori horrela izanik, beharrezkoa da esku-hartze estrategiak diseinatu eta abian jartzea, aldi berean eragiteko baldintza pertsonaletan eta ingurari buruzko baldintzetan.

Ikuspegi horrekin lotuta, badira bi esku-hartze estrategia, nahiko berriak direnak eta, jatorri desberdinak izan arren, pixkanaka bat egiten ari direnak: bereizkeriaren kontrako borroka eta irisgarritasun unibertsala.

Bereizkeriaren kontrako borrokaren estrategia sartzan da zenbait gutxiengok tratatu berdintasuna eta aukera berdintasunerako eskubidea lortzeko eginiko bide luzean.

Irisgarritasun unibertsala nahitaezko baldintza da gizartea osatzen duten pertsona guztiak aukera-berdintasunean beren eskubideak erabili ahal izateko, eta haien giza duintasunaren nahiz beren nortasunaren garapen aske eta osoa erdiesteko.

Hogeitaz urte baino gehiago igaro dira oztopo fisikoak eta zentzumenezkoak kentzeari buruzko Foru Legea onetsi zenetik eta, hori dela eta, beharrezkoa da beste arau bat egitea, hura ordezkatu duena eta ezgaitasunen bat duten pertsonen normalizaziorako eta gizarte integrazioarako politikei bultzada emanen diona.

Gaur egun, aipatu eskubide eta askatasun horiek dira ezgaitasunaren arloko jardueren ildo nagusietako bat; halaxe aitortzen da Ezgaitasunen bat duten pertsonen aukera berdintasunerako, bereizkeriarik ezerako eta nonahi ibiltzeko aukeratarako abenduaren 2ko 51/2003 Legean, hura garatzen duten erregelamenduetan eta Ezgaitasu-

nak dituzten Pertsonen Eskubideei buruzko Nazio Batuen Konbentzioan, zeina Espainian indarrean sartu baitzen 2008ko maiatzaren 3an eta Nafarroako Parlamentuak berretsi baitzuen urte bereko irailaren 15ean.

1978ko Espainiako Konstituzioak bere artikuluetan zehar zenbait arau jasotzen ditu, zeinetan hainbat modutan defendatzen eta babesten baitira pertsona guztien eskubideak, edozein dela ere pertsona horien egoera fisikoa, mentala edo soziala.

Horrela, 1. artikulua herritar guztien berdintasuna eta askatasuna ezartzen ditu, eta zuzenbide-estatu sozial eta demokratikoaren erudia aitortzen da.

9.2 artikulua botere publikoak behartzen ditu bideak jartzera norbanakoen nahiz taldeen askatasuna eta berdintasuna bene-benetakoak izan daitezen; askatasun eta berdintasun xede hori galazten edo osotara garatzea zailtzen duten oztopoak kentzera, eta herritar guztiei aukera egokia ematera bizitza politiko, ekonomiko, kultural eta sozialean parte hartzeko.

Horrela, bada, askatasun eta berdintasun printzipioa irisgarritasun unibertsalarekin elkartu behar da, zeren eta, zenbait kasutan, bata ezin izanen baita bestea gabe existitu.

Bestalde, Konstituzioko 49. artikulua arabea, botere publikoek aurreikuspen, tratamendu, errehabilitazio eta gizarteratze politika eginen dute gutxitu fisiko, sensorial eta psikikoei dagokionez; beharrezkoa duten laguntza espezializatua emanen diete, eta bereziki babestuko dituzte titulu horrek herritarrei ematen dizkien eskubideak gozatu ahal izan ditzaten.

Halaber, Konstituzioko 10. artikulua aipatzen du ezen Konstituzioak aitortzen dituen oinarrizko eskubideei eta askatasunei dagozkien arauak interpretatzeko orduan, Giza Eskubideen Aldarrikapen Unibertsalari eta gai honetan Espainiak berretsiak dituen nazioarteko tratatu eta hitzarmenei begiratuko zaiela.

Azken puntu horri dagokionez, azpimarratu beharrezkoa da gai hau garatzen duen nazioarteko araudia. Besteak beste, aipatzekoa da Ezgaitasunak dituzten Pertsonen Eskubideei buruzko Nazio Batuen Nazioarteko Konbentzioa, 2006ko abenduaren 13koa, gure herrian barne-zuzenbidea dena, zeinak babestu eta bermatu egiten baititu ezgaitasunen bat duten pertsonen eskubideak bizitzako arlo guztietan, hezkuntza, osasuna, lana, kultura, aisia, parte-hartze sozial eta ekonomikoa, eta irisgarritasuna azaltzen baitu arlo guztietara hedatzen

den zeharkako elementu gisa. Garrantzi berezia hartzen du lanabes juridiko honek, aitortzen baitu zer garrantzia duen ingurune fisiko, sozial, ekonomiko eta kulturalaren, osasunaren, hezkuntzaren, informazioaren eta komunikazioen irisgarritasunak, ezgaitasunen bat duten pertsonen osoki baliatu ahal izan ditzaten giza eskubide eta funtsezko askatasun guztiak.

Nazioarteko arau horretako 2. artikulua definitzen du "komunikazio" gisa ulertzen duguna (lengoaiak, testu-bistaratzea, braille-a, ukipen bidezko komunikazioa, makrotipoak, irisgarritasun errazeko multimedia-gailuak, idatzizko lengoaiak, entzumen-sistemak, lengoaiak sinpleak, ahots digitalizatuaren bidezko bitartekoak eta bestelakoak, komunikazioa areagotzeko bitartekoak eta formatuak, edo ordeko komunikazio-bitartekoak, informazioaren teknologia eta irisgarritasun errazeko komunikazioak barne), bai eta "arrazoizko egokitzapenak" (beharrezko eta egoki diren aldaketak eta egokitzapenak, zama neurrigabea edo behar ez bezalakoa ekartzen ez dutenak, eta kasu zehatz batean beharrezkoak direnean, ezgaitasunen bat duten pertsonen giza eskubide eta funtsezko askatasun guztien gozamena edo erabilera bermatzeko) eta "ororentzako diseinua" ere (produktu, ingurune, programa eta zerbitzuak diseinatzea, pertsona guztiek erabili ahal izateko modukoak, egokitzapenik edo diseinu espezializaturik behar gabe, ahal den neurrian), eta oinarrizko elementutzat jotzen ditu erabateko irisgarritasuna lortzeko eta, horrela, irisgarritasun unibertsala konbentzioaren printzipio orokorretako bat dela aitortzeko.

Nafarroako Foru Eraentza Berrezarri eta Hobeztuari buruzko abuztuaren 10eko 13/1982 Lege Organikoak, 44. artikuluko 1. eta 2. idatz-zatietan, Foru Komunitateari eskumen osoa eman zion lurralde antolamendu, hirigintza eta etxebizitzaren arloan, bai eta erkidegoan interesa eta eragina duten herrilaren arloan ere. Halaber, 49.1.f) artikuluan eskumen osoa eman zion foru erkidegoko garraioaren arloan, eta artikuluko bereko b) letran eskumen osoa ematen zaio Foru Komunitateko funtzionario publikoen estatutu-araubidearen arloan, Estatuko oinarrizko legeriak funtzionario publikoei onartzen dizkien funtsezko eskubide eta betebeharrak errespetatuz.

Bestalde, 55.1 artikuluan ezartzen denez, Nafarroari dagokio soinuen eta telebista seinaleen irrati-hedapenaren araubideari buruzko legegintza garapena egin eta betearaztea, Irrati eta Telebistaren Estatutu Juridikoa arautzeko Legeak ezarri bezalako kasu eta moduetan, eta, era berean, 56.1.b) artikuluan ezartzen da Nafarroari dagokio-

la, Konstituzioak xedatutako moduan, industria gaiei buruzko eskumen osoa.

Foru lege honen bidez kontzeptuen berrikusketak sakona egiten da. Hala, ezgaitasunen bat duen pertsonaren kontzeptuak ordezkatzeko du lehengo terminologia, argituz egoera hori, norbanakoaren faktoreez gain, inguru sozialaren ondorio ere badela, giza eskubideek berezkoak dituzten balio jakin batzuk bere egiten dituen "sozial" deituriko arreta ereduaren arabera.

Irisingarritasun unibertsala, ororentzako diseinua, gizarteratzea bizitza politikoa, ekonomikoa, kulturala eta sozialean, aukera-berdintasuna, bizitza beregaina, elkarrizketa zibila, arrazoizko egokitzapenak, normalizazioa eta zeharkakotasuna: guztiak ere indarrez agertzen diren kontzeptu eta printzipioak dira, nazioarteko ezgaitasun-politika berriei gehiago egokitzen zaien esanahia daukatena, eta printzipio modernoagoak hartzen dituztenak, ezgaitasunen bat daukaten pertsonen buruzko ikusmolde berriari loturikoak.

Halaber, foru legearen xedean sartuko dira ere oztopo fisiko eta zentzumenezkoei buruzko 1988ko Legean jasotzen ez diren zenbait alor; hain zuzen, informazioaren gizaratearekin eta telekomunikazioekin zerikusia duen alorrera, bai eta administrazio publikoen ondasunak eta zerbitzuak eskuratzearrekin zerikusia duen alorrera ere.

Foru lege honen xedea da ongizate orokorren maila igotzea eta xedapenak eta arauak ezartzea, irisingarritasun unibertsala eta ororentzako diseinua errazteko, herritar guztiek ingurune, ondasun eta zerbitzuak erabiltzeari dagokionez.

Foru lege honek oinarri gisa hartzen du Aukera Berdintasunari, Diskriminazio Ezari eta Irisingarritasun Unibertsalari buruzko abenduaren 2ko 51/2003 Legea, eta bigarren belaunaldiko araudi bat sortzen da, irisingarritasunari buruz lehenago zegoen araudiaren bitartez berdintasunaren oinarriak ipini ondoren, ezgaitasunen bat duten pertsonen berriazko beharrezko konstantzia utzita, baina haien eskubideen etengabeko hobekuntza baterantz begira, esparruak eta gara daitezkeen harremanak zabalduz. Lotura bat ezarri beharko da, jadanik ezgaitasun zehatz batera mugatuta ez dagoen giza talde baten interesen eta oro har gizaratearen hobekuntzaren artean, eta hori guztia, administrazio publikoek beraien herritarren ongizatearen bermatzaile diren aldetik beren buruari exijitu behar dizkieten interes eta betebeharrekin.

Administrazio Publikoak premiatzen dira foru lege honetan xedatutakoa bete eta kontrola dezaten, bai eta legearen xedea sustatu eta bultzatu dezaten ere. Halaber, zenbait eginkizun osagarri

esleitzen zaizkio jarraipen batzorde bati, zeinak jasoko baitu Ezgaitasunen bat duten pertsonen aukera berdintasunerako, bereizkeriarik ezerako eta nonahi ibiltzeko aukeratarako abenduaren 3ko 51/2003 Legearen 15. artikuluan adierazitako espiritua, alegia ezgaitasunen bat dutenen sektoreak dagozkion politiketan parte hartzeari buruzkoa.

Nafarroako administrazio publikoek gaur egun dauden oztopoak ezabatzeke ekimenak hartzea izanen da foru legearen eta hura garatuko duten arauen eta herritar guztientzat integrazio eta ongizate maila hobekitzeko asmo sendoaren bermerik handiena.

I. TITULUA

Foru legearen xedea eta printzipioak

I. KAPITULUA

Foru legearen xedea

1. artikulua. Xedea.

Foru lege honen xedea da ezgaitasunen bat duten pertsonen aukera berdintasuna bermatzea, irisingarritasun unibertsala eta ororentzako diseinuari dagokionez, halako moduz non inguruneek, prozesuek, ondasunek, produktuek eta zerbitzuek zein objektuek, tresnek, bitartekoek eta gailuek pertsona orok ulertu eta erabiltzeko modukoak izan behar baitute, segurtasun eta erasotasun baldintzetan eta ahalik eta autonomia eta naturaltasun handienaz betiere.

Artikulu berria. Printzipioak.

Hona hemen foru lege honek oinarri dituen printzipioak:

1. Irisingarritasun unibertsala: inguruneek, prozesuek, ondasunek, produktuek eta zerbitzuek zein objektuek, tresnek, bitartekoek eta gailuek bete behar duten baldintza da, pertsona orok ulertu eta erabiltzeko modukoak izateko, segurtasun eta erasotasun egoeran eta ahalik eta autonomia eta naturaltasun handienaz betiere. "Ororentzako diseinua" estrategia du abiapuntu printzipio honek, eta ulertzen da hori ez dela eragozpen izanen erabaki beharrekoak diren arrazoizko egokitzapenak egiteko.

2. Ororentzako diseinua: halako produktu, zerbitzu eta inguruneak proiektatzea eta merkaturatzea non irisingarriak eta ahalik eta erabiltzaile gehienek erabiltzeko modukoak izanen baitira. Produktu, zerbitzu edo ingurune bat ororentzako diseinatua izateko gomendagarriak diren arauak honakoak dira: erabilera parekagarria izatea, bai eta malgua, sinplea eta intuitiboa ere; informazio hautemangarria eta errakuntza-tolerantzia eskain-

tzen duena, eta irismen nahiz erabilerarako ahalegin fisiko, tamaina eta espazio txikiak eskatzen dituena.

3. Gizarteratzea: prozesu bat da, zeinaren bitartez gizabanakoek erabat hartzen baitute parte bizi diren gizartean, eta bizitza ekonomiko, politiko eta kulturalen. parte-hartze prozesua ulertzen da prozesu gisa, zeinaren bitartez bizitza sozial, politiko eta ekonomikoari eragiten dioten ekimen, erabaki eta baliabideen gaineko kontrolari eusten baitzaio. Gizarteratzeak honako egintza hauek dakartza:

Lehena. Aldaketak lege-esparruan.

Bigarrena. Ezgaituek berek edo beren erakundeek parte hartzea.

Hirugarrena. Ezgaituek osatzen duten giza taldearen trebetasunak eta gaitasunak sustatzea.

Laugarrena. Erkidego-izaerako loturak sortu eta sendotzea.

Bosgarrena. Ezgaitasun-egoeraren ondoriozko ahulezia-faktoreak murriztea.

Seigarrena. Baliabideen aprobetxamenduan berrikuntza eta optimizazioa sustatzea.

Zazpigarrena. Helburu kualitatiboek lehentasuna ematea kuantitatiboek gainean.

Zortzigarrena. Ikusmolde dimentsioaniztuna eta diziplinartekoa ezartzea.

Bederatzigarrena. Beharrian berezietarako berriazko erantzunak taxutzea.

Hamargarrena. Eragileen inplikaziorik handiena sustatzea: departamentuak, alorrak, entitateak eta erakundeak.

4. Aukera-berdintasuna: ezgaitasunen batean oinarritutako ezein bereizkeriarik ez egotea da, zuzenkerik zein zeharkakorik, bai eta ekintza positiboko neurriak hartzea ere, ezgaitasunen bat duten pertsonak bizitza politikoan, ekonomikoan, kulturalen eta sozialean osoki parte hartzeko izan litzaketen edo dituzten desabantailak saihestu edo berdintzeko.

5. Bizitza beregaina: halako egoera non ezgaitasunen bat duten pertsonak euren bizitzaren gainean erabakitze ahalmena erabiltzen duten, eta bere erkidegoko bizitzan parte hartze aktiboa duten, nortasuna libreki garatzeko eskubidearekin bat.

6. Elkarrizketa zibila: printzipio honen bitartez ezgaitasunen bat duten pertsonak eta haien familiak ordezkatzeko dituzten erakundeek parte hartzen dute, legeek eta gainerako arau-xedapenek ezar-

tzen dutenari jarraituz, ezgaitasunen bat duten pertsonen alorrean garatzen diren politika ofizialen prestaketan, gauzatzean, jarraipenean eta ebaluazioan.

7. Arrazoizko egokitzapenak: ingurune fisikoa eta soziala eta jarrera orokorrak ezgaitasunen bat duten pertsonen beharrian berriazkoetara egokitzeko neurriak dira, zeinen bitartez modu eragingarri eta praktikoa eta aldaketa gehiegi egin beharrik gabe lortuko baita ezgaitasunen bat duen pertsonen irrisgarritasuna edo gainerako herritarren baldintza beretan parte hartu ahal izatea.

8. Normalizazioa: printzipio horren arabera, bizitza normala egin ahal izan behar dute ezgaitasunen bat duten pertsonak, beste edozein pertsonak eskueran dituen leku, esparru, ondasun eta zerbitzu berak eskueran izanda.

9. Zeharkakotasuna: printzipio horren arabera, administrazio publikoek egiten dituzten jarduerak ez dira mugatzen beren-beregi pertsona hauentzat pentsaturiko plan, programa eta ekintza berriazkoetara, baizik eta barnean hartzen dituzte izaera orokorreko politikak eta ekintza-ildoak, jarduera publikoaren edozein esparrutakoak, betiere aintzat harturik ezgaitasunen bat duten pertsonen beharrianak eta eskaerak.

II. KAPITULUA

Foru legearen esparrua

2. artikulua. Esparrua.

Foru lege honen esparrua izanen da hirigintza-prozesuekin eta ezaugarriekin zerikusia duen oro, hiri altzariak eta obrak direla-eta jartzen diren behin-behineko babes-elementuak eta seinaleak barne. Halaber, foru lege honen esparrua osatzen dute, irrisgarritasun unibertsalaren printzipioetara egokitzeari dagokionez, erabilera publikoko gune libreek izan beharreko diseinuak eta ezaugarriak, bai eta informazioaren gizartea deiturikoaren berezko elementuek ere. Foru lege honek orobat jasotzen du administrazio publikoen ondasunak, baliabideak eta zerbitzuak baldintza beretan izatea eskuragarri.

Foru lege honen aplikazio-esparrua honakoa izanen da:

- a) Telekomunikazioak eta informazioaren gizartea.
- b) Urbanizatutako gune publikoak, azpiegiturak eta eraikuntzak.
- c) Garraiobideak.
- d) Jendearentzat eskuragarri dauden ondasunak eta zerbitzuak.

e) Administrazio publikoekiko harremanak.

f) Unibertsitateak eta hezkuntza-sistema.

3. artikulua. (KENDUTA).

4. artikulua. (KENDUTA).

5. artikulua. (KENDUTA).

6. artikulua. (KENDUTA).

7. artikulua. Informazioaren eta telekomunikazioen gizartea.

Informazioaren eta telekomunikazioen gizartearen alorrean, Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak zainduko du irisgarritasun unibertsalari eta ororentzako diseinuari buruzko printzipioak betetzen direla sinadura elektronikoa edo webgune publikoetarako sarbideak bezalako elementuetan, bai eta zerbitzu publikoetarako sarbide elektronikotan ere. Era berean, Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak, bere eskumenen esparruan, hitzarmenak eginen ditu telekomunikazioen alorreko enpresekin, berma dezaten ezgaitasun fisiko edo zentzumenezkoren bat duten foru erkidegoko herritarren irisgarritasuna bezeroak artatzeko zerbitzuak eskuratzean. Halaber, eta xede berarekin, hitzarmenak eginen dira foru erkidegoaren esparruan jarduten duten telebista eta irrati digitaleko enpresekin.

8. artikulua. Nafarroako Administrazio Publikoen ondasunak eta zerbitzuak eskuratzea.

Foru lege honen xedea da, besteak beste, irisgarritasun unibertsala eta ororentzako diseinua administrazio publikoen ondasunak eta zerbitzuak eskuratzearen esparruan, bereziki giza baliabideei eta baliabide materialei, jendea artatzeko bulegoiei eta Nafarroako Administrazio Publikoaren inprimaki eta ereduiei dagokienez.

II. TITULUA

Aplikatzekoak diren xedapenak eta neurri orokorrak eta berariazkoak

9. artikulua. Irisgarritasun globalaren kudeaketa eta erregelamendu bidezko garapena.

Nafarroako Gobernuak kasuan kasuko erregelamenduaren bidez arautuko du Nafarroako Foru Komunitateko hirigintzaren arloko eta hiri altzarien, erabilera publikoko gune libreen, barneko guneen, garraio publikoaren eta telekomunikazioen arloko ezaugarriari aplikatzekoak diren xedapen orokor eta berariazkoekin zerikusia duen oro, Irisgarritasun Unibertsalaren eta Ezgaitasunen bat duten Pertsonen Aukera-berdintasunaren Sustapenerako Kontseiluari kontsulta egin ondoren.

Nafarroako Gobernuak beharrezkoak diren administrazio prozesu guztiak erregulatuko ditu, halako moduz non, arauak onetsi aurretik, kasuan kasuko organo edo zerbitzuak irisgarritasun eta ezgaitasun eraginari buruzko txostenak egin beharko dituen.

Nafarroako Gobernuak legedia indarduna garrantuko du, administrazio-prozedurak arautze aldera, Nafarroako gainerako administrazio publikoek, entitateek eta enpresa publikoek, muntako akordioak hartu aurretik, irisgarritasun- eta ezgaitasun-eraginari buruzko txostenak egin eta, aldez aurretik, espedienteetan sar ditzaten.

Betiere, Foru Komunitateko Administrazio Publikoek honako arau hau bete beharko dute: UNE 170001-2:2001, Irisgarritasun globala. Inguruaren irisgarritasuna errazteko irizpideak eta 2. zatia: irisgarritasun globala kudeatzeko sistema. Irisgarritasun globala kudeatzeko sistema bat ezartzea beharrezkoa izanen da eraikitako inguruaren edozein alde, ondasunak eta zerbitzuak irismenean edukitzeko aukerak bermatzeko, bai eta pertsona guztiek haiek autonomia handiagoz erabili ahal izatea ere, alde batera utzirik beren adina edo balizko ezgaitasuna.

Artikulu berria. Diskriminazioaren aurkako neurriak.

Diskriminazioaren aurkako neurritzat jotzen dira helburu gisa daukatenak prebenitzea edo zuzentzea ezgaitasunen bat duen pertsona bat zuzenean nahiz zeharka onberatasun gutxiagoz tratatua izatea halakorik ez duen beste pertsona bat baino, antzekoa edo konparagarria den egoera batean.

Diskriminazioaren aurkako neurritzat joko dira jazarpen-ekintzak debekatzen dituztenak, eta exijitzen dutenak irisgarritasun unibertsala, ororentzako diseinua eta, irisgarritasun unibertsala exijitzea posible ez denean, arrazoizko egokitzapenak egin beharra, pertsona guztien erabilera eta irismena erdiesteko. Administrazio publiko eskudunek laguntza publikoen araubide bat ezarri ahalko dute, arrazoizko egokitzapenak egin beharretik heldu diren kostuei aurre egiten laguntzeko.

Artikulu berria. Ekintza positiboko neurriak.

Ekintza positiboko neurritzat jotzen dira berariazko laguntza batzuk, bideratuta daudenak ezgaitasunen bat duten pertsonen bizitza politiko, ekonomiko, kultural eta sozialean txertatzeko eta osoki parte hartzeko daukaten desabantailak edo zailtasun bereziak prebenitu edo berdintzera, ezgaitasun-mota eta -gradu ezberdinak aintzat harturik.

Ekintza positiboko neurriak mamitu ahalko dira laguntza osagarrietan eta arau, irizpide eta jokabide onuragarriagoetan. Laguntza osagarriak honakoak izan ahalko dira: laguntza ekonomikoak, laguntza teknikoak, laguntza-zerbitzu pertsonala, zerbitzu espezializatuak eta komunikaziorako laguntza eta zerbitzu osagarriak.

Artikulu berria. Oinarrizko baldintzak.

Oinarrizko irisgarritasun-baldintzek eta diskriminaziorik ezari buruzkoek neurri zehatzak ezarriko dituzte esparru edo arlo bakoitzerako, diskriminazioak prebenitu edo ezabatzeke, eta desabantailak edo zailtasunak berdintzeko. Xedapenak ezarriko dira honako alderdiei buruz, gutxienez ere:

a) Sektore edo arloan erabilitako eraikin eta inguruneen, tresna, ekipo eta teknologien eta ondasun nahiz produktuen irisgarritasun-betekizunak. Berezi, instalazioetara sartzeko oztupoak kentzea eta ekipoak nahiz tresnak egokitzea.

b) Esparru edo alor bakoitzeko baliabideen irismen-, partaidetza- eta erabilera-baldintzarik onuragarrienak eta arau, irizpide eta jokabideetan diskriminaziorik ez egoteko baldintzak.

c) Laguntza osagarriak, hala nola laguntza ekonomikoak, sostengurako laguntza teknologikoak, zerbitzu edo tratamendu espezializatuak eta bestelako zerbitzu pertsonalak.

d) Barne-arauak ezartzea enpresetan edo zentroetan, ezgaitasunen bat duten pertsonen irisgarritasun unibertsalari dagokionez pairatzen dituzten desabantailen edo diskriminazio-egoera orokorren ezabaketa sustatzen dutenak edo helburu horretarako pizgarri direnak.

e) Irisgarritasun-betekizunak ezartzeko eta baldintzarik onuragarrienak eta diskriminazioaren aurkakoak ezartzeko planak eta egutegiak.

f) Kasuko esparruan irisgarritasuna eta diskriminaziorik eza sustatzeko baliabideak eta bitartekoak, pertsonalak nahiz materialak.

Oinarrizko irisgarritasun-baldintzak eta diskriminazioaren aurkakoak araututa daude Aukera Berdintasunari, Diskriminazio Ezari eta Irisgarritasun Unibertsalari buruzko abenduaren 2ko 51/2003 Legea garatzeko araudian.

III. TITULUA Arau orokorrak

I. KAPITULUA Sustapena, bultzada eta parte-hartzea

10. artikulua. Sustapena, bultzada eta parte-hartzea.

Administrazio publikoek irisgarritasun unibertsala eta ororentzako diseinua ziurtatu beharko dituzte foru lege honetan deskribaturiko alorretan, titulartasun publikokoak edo pribatukoak izanda ere. Halaber, eskatu beharko dute proiektuak egokitu daitezen foru lege honetan eta legea garatuko duten erregelamenduetan ezarritako parametroetara.

Sentsibilizazioa, prestakuntza eta diskriminaziorik ezaren nahiz aukera-berdintasunaren sustapena, irisgarritasun unibertsalarekin batera, gizarte sektore guztienganaino iristea lortzeko premia izango da. Ezgaitasunen bat duten pertsonen beren ekarpenak beharrezkoak diren esparru guztietan parte har dezaten sustatuko da.

Administrazio publikoek garatu eta sustatuko dituzte informazio-jarduerak, sentsibilizazio-kampainak, prestakuntza-ekintzak eta aukera-berdintasunaren eta diskriminaziorik ezaren sustapenerako beharrezkoak diren bestelakoak.

Horretarako, sustapen-lana egiten da, ezgaitasunen bat duten pertsonen nor bere kasa nahiz beren ordezkari-erakundeekin bitartez parte har dezaten, ezgaitasunarekin zerikusia duen orotan, haiei dagozkien erabakiak prestatzen, taxutzen eta hartzen, eta administrazio publikoen zeregina da, bakoitzaren eskumenen esparruan, parte-hartze hori egiazkoa eta eraginkorra izan dadin ziurtatzeko baldintzak sustatzea. Era berean, aurreikusten da pertsona horiek presentzia iraunkorra izatea administrazio publikoetako parte-hartze eta aholkularitza organoetan, baldin eta organo horien eginkizunetako zuzeneko zerikusia badute ezgaitasunen bat duten pertsonentzat eta beren familientzat lehentasunezko interesa duten alorretan eragina duten gaiekin.

Administrazio publikoek sustatuko dituzte ezgaitasunen bat duten pertsonen bitartez beregaina errazteko beharrezkoak diren jarduerak, parte-hartzea eta onartuak izatea eskatzen duten pertsonen horretarako aukera izan dezaten behar diren baldintzak ezartzen dituzten programen bitartez.

Administrazio publikoek erraztasunak eta laguntza emanen dituzte araudi teknikoak garatzeko, eta dagoen araudia berrikusteko, halako mol-

dez non ziurtatuko baita diskriminaziorik ez egotea teknologia, produktu, zerbitzu eta ondasunen prozesu, diseinatze eta garapenean, horretarako lan-kidetzan arituz normalizazio- eta egiaztatze-entitate eta erakundeekin eta zeresana duten eragile guztiekin, ezgaitasunen bat duten pertsonen bizitza-kalitatea ziurtatzearen.

11. artikulua. (KENDUTA).

12. artikulua. (KENDUTA).

II. KAPITULUA

Betetzea, kontrola eta defentsa-neurriak

13. artikulua. Betetzea eta kontrola.

Nafarroako Gobernuak eta administrazio publikoek –plangintza eta exekuzio tresnak nahiz foru lege honetan xedatutako aplikatzeak zaizkien kasuak jasotzen dituzten proiektuak, edonolakoak izanda ere, izapidetzeko eta onesteko eskumena dutenek– egiaztatuko dute ea proiektu horiek foru lege honetako eta legea garatzeko erregelamenduetako xedapenetara egokitzen diren.

Foru lege honetan eta legea garatzeko erregelamenduan jasotako xedapenak betetzea exijitu ahalko da plangintza eta exekuzio tresna onesteko, bai eta beharrezkoak diren lizentziak, inon bizitzeko baimena, lehen erabilerarako lizentzia eta babes ofizialeko etxebizitzaren kalifikazioa emateko.

Foru lege honetan aipatzen diren telekomunikazioen, informazioaren gizartearen zerbitzuen eta garraiobideen emakida eta erabilera arautzeko eta baimentzeko eskumena duten Nafarroako administrazio publikoek foru lege honetako ebazpenak eta erregelamendu bidez ezartzen direnak beteko dituzte beren xedapenetan eta betearaziko dituzte horren kariatara izapidetzen diren espedienteetan.

Artikulu berria. Arbitrajea.

Alderdiek beren burua arbitraje-sistemaren esanetara jartzea borondatezkoa izanen da, eta espresuki geratuko da jasota, idatziz.

Interesdun diren sektoreen ordezkariak, ezgaitasunen bat duten pertsonak eta beren familiak ordezkatzeko dituzten erakundeen ordezkariak eta, zein bere eskumenen esparruan, administrazio publikoen ordezkariak osatuko dituzte arbitraje-organoak.

Aukera-berdintasunerako, diskriminazioaren aurkako eta irisgarritasun unibertsalerako arbitraje-batzordea da arbitraje-sistemako kudeaketa- eta administrazio-organo kolegiatua. Foru Komunitatean aukera-berdintasunerako, diskriminazioaren aurkako eta irisgarritasun unibertsalerako arbitraje-batzorde bat eratuko da, zeinaren jardueraren

lurralde-esparrua bat etorriko baita Nafarroaren lurraldearekin.

Arbitraje-sistemaren xede izanen dira, ezgaitasunen bat duten pertsonen aukera-berdintasunari, diskriminaziorik ezari eta irisgarritasun unibertsalari dagokienez, gai hauetakoren bati buruz sortzen diren keak eta erreklamazioak:

a) Telekomunikazioak eta informazioaren gizartea.

b) Urbanizatutako gune publikoak, azpiegiturak eta eraikuntzak.

c) Garraiobideak.

d) Ondasun higigarri eta higiezinak, produktuak, zerbitzuak eta jarduerak, kontsumitzaileei azken erabiltzaile gisa zuzenean merkaturatzen zaizkienak, eta pertsona fisiko edo juridikoek, norbanakoek nahiz kolektiboek, profesionalek, establezimendu publiko edo pribatu, finko nahiz ibiltari- etako titular direnek, produzitzen, eskuratzen, hornitzen edo igortzen dituztenak, zuzenbide pribatuko araubidean.

e) Zuzenbide pribatuaren alorreko harremanak administrazio publikoekin.

Ezgaitasunen bat duten pertsonentzat inguru-neak, produktuak, ondasunak eta zerbitzuak inportatu, produzitu, hornitu edo eskuratzen dituzten izaera pribatuko pertsona fisiko edo juridikoek iragarri ahalko dute Nafarroako Foru Komunitatearen esparruko aukera-berdintasunari, diskriminazio-ezari eta irisgarritasun unibertsalari buruzko arbitraje-sistemari men egiten diotela, ezgaitasunarekin loturiko aukera-berdintasunaren, diskriminazio-ezaren eta irisgarritasun unibertsalaren alorrean. Halaber, ezgaitasunen bat duten pertsonak eta beren familiak ordezkatzeko dituzten erakundeek, bai eta irabazi-asmorik gabeko izaera ekonomikoko erakundeek ere, arbitraje-sistemari men egiten diotela iragarri ahalko dute.

Artikulu berria. Legitimazio aktiboa.

Ukituak diren pertsonen banakako legitimazioa ezertan galarazi gabe, eskubide eta interes zilegi kolektiboaren defentsarako legalki gaituak diren pertsona juridikoek prozesu batean jardun ahalko dute horretarako baimena ematen duten pertsonen izenean eta interesen alde, haien eskubide indibidualak defendatuz eta xedetzat izanik aukera-berdintasunerako eta diskriminatua ez izateko eskubidea bermatzea; jardun horren ondorioek pertsona horiek ukituko dituzte.

Artikulu berria. Legitimazio pasiboa.

Demandatuak izan ahalko dira ezgaitasunen bat duten pertsonak diskriminazio-egoeretan jarrita foru lege honetan aitorturiko aukera-berdintasunaren eta irisgarritasun unibertsalaren printzipioak urratzen dituzten pertsona eta entitate guztiak.

14. artikulua. Arau-haustekak eta zehapenak

Foru lege honetan deskribaturiko esparruei dagozkien arau-hausteei aplikatuko zaie Ezgaitasunen bat duten pertsonen aukera berdintasunaren eta irisgarritasun unibertsalaren alorreko arau-hausteei eta zigorrei buruzko abenduaren 26ko 49/2007 Legean ezarritakoa.

Arau-haustekak izan daitezke:

1. Arinak: Foru lege honek ezarritakoarekiko irregulartasun formal bat denean.

2. Larriak:

a) Diskriminaziozko ekintzak edo ez-egiteak, baldin eta zuzenean nahiz zeharka eragiten badute ezgaitasunen bat duen pertsonari emandako tratua antzekoa edo konparagarria den egoera batean dagoen beste pertsona bati emandakoa bezain faboragarria ez bada.

b) Foru lege honetako 2. artikuluko 8. idatzatian definituriko arrazoizko egokitzapeneko neurriak hartzeko ukoa eta irisgarritasun-betekizunak urratzea.

c) Foru lege honetako xedapenak betearazteko eskumena duten organoek ezartzen duten berariazko administrazio-betekizunak ez betetzea.

d) Ezgaitasunen bat duen pertsonaren gain edo edozein lege-ekintza mota abiarazi duten edo abiarazi nahi duten beste pertsona fisiko edo juridiko batzuen gain egindako presio-mota oro.

3. Oso larriak:

a) Ez-betetze errepikatua, foru lege honetako xedapenak betearazteko eskumena duten organoek ezartzen dituzten berariazko administrazio-betekizunena.

b) Edozein presio-mota, arau honetan eta bere garapen-arauetan jasotako neurrien exekuziorako administrazio-botereen erabileraren esparruan diharduten agintarien gain ezarritakoa.

15. artikulua. Irisgarritasunaren nazioarteko ikurra.

Irisgarritasunaren nazioarteko ikurra, zeina oztopo fisiko eta zentzumenezkorik ez egotearen adierazlea baita, erabilera publikoko eraikin eta

lokaletan jarri beharko da, bai eta bidaiarien zerbitzu publikoko garraio baliabideetan ere.

16. artikulua. Irisgarritasun Unibertsalaren eta Ezgaitasunen bat duten Pertsonen Aukera-berdintasunaren Sustapenerako Kontseiluaren eraketa eta funtzionamendua.

1. Irisgarritasun Unibertsalaren eta Ezgaitasunen bat duten Pertsonen Aukera-berdintasunaren Sustapenerako Kontseilua eratuko da, Lehendakaritza, Justizia eta Barne Departamentuari atxikirik, aholku emateko eta parte hartzeko organo gisa; bertan ordezkaturik egonen dira zeresana duten Nafarroako Gobernuako departamentuen ordezkariak, eta horiez gain, ordezkariarik handieneko elkarteak, xede dutenak ezgaitasunen bat duten pertsonen eskubideak defenditzea, kontsumitzaile eta erabiltzaileen erakundeak eta inguruneak, produktuak, ondasunak eta zerbitzuak inportatzen, produzitzen, hornitzen edo eskuratzen dituzten izaera pribatuko pertsona fisiko edo juridikoen elkarteak.

2. Kontseiluko lehendakari izanen da Lehendakaritza, Justizia eta Barneko kontseilaria, eta ondokoak, berriz, kontseilukide:

a) Honako alor hauetako bakoitzetik Nafarroako Gobernuaren ordezkari bana, gutxienez ere zuzendari nagusi baten mailakoa: Lurraldearen Antolamendua eta Etxebizitza, Berrikuntza, Gizarte Gaiak, Hezkuntza, Osasuna, Herri Lanak eta Garraioak, Ekonomia eta Kultura.

b) Ezgaitasunen bat duten pertsonen alorrean ordezkariak handienekoak diren irabazi-asmorik gabeko entitateen hiru ordezkari.

c) Ordezkaritza zabalenerakoak diren kontsumitzaile- eta erabiltzaile-elkarteen bi ordezkari.

d) Inguruneak, produktuak, ondasunak eta zerbitzuak inportatzen, produzitzen, hornitzen edo eskuratzen dituzten izaera pribatuko pertsona fisiko nahiz juridikoen elkarten hiru ordezkari.

3. Kontseiluaren eginkizunak:

a) Foru lege honetan eta legea garatzeko erregelamenduzko xedapenetan ezarritakoa bete dadin sustatzea.

b) Hura betetzeko betebeharra duten entitate eta pertsonen aholkua ematea, gaia dela-eta gerta daitezkeen auzi guztietan.

c) Teknika arloko aurrerapenak nahiz foru lege hau eta legea garatzeko erregelamenduak aplikatzean jasotako iradokizunak aztertu eta biltzea, bai eta legearen helburuak betetzeko behar adina neurri har daitezkeen bultzatzea ere.

d) Foru lege honen eta legea garatzeko erregelamenduzko xedapenen edukia berrikustea eta haien aplikazioaren eraginkortasuna egiaztatzea, bidezkoak diren aldaketak proposatze aldera, lorturiko esperientzian eta eraginkorrak izan diren aurrerapenetan oinarrituta.

e) Zaintza eta kontrol lanak egitea, foru lege honetan deskribaturiko eskumen-esparruetako inguruneetan irisgarritasun unibertsalari eta ororentzako diseinuari buruzko baldintzak betetzen direla egiaztatzeko, eta, beharrezkoa bada, zigor espedientea abia dezaten proposatzea erakunde eskudunei.

f) Urteko txostena egitea foru lege honetako xedapenen betetze-mailari buruz, eta ondoren Nafarroako Parlamentura bidaltzea txosten hori.

g) Arbitraje-batzordeak ezartzea eta arbitraje-sistemari buruzko auzien betetzearen jarraipena egitea.

h) Bere antolamendu- eta funtzionamendu-erregelamendua onestea.

Lehenengo xedapen gehigarria. Foru lege honetan xedatutakora egokitzeko txostena.

Foru lege honek indarra hartu eta hiru hilabete epean, Nafarroako Gobernuako departamentuek, zeinek bere eskumenen esparruan, txosten bana prestatuko dute, foru lege honetan xedatutakora egokitzeko planak noraino bete diren ebaluatzeko.

Foru lege honek indarra hartu eta sei hilabete epean, Nafarroako Gobernuako departamentuek, edota Lehendakaritza Departamentuak, Gobernu osoaren izenean, jarduketa plan bat aurkeztuko dute Nafarroako Parlamentuan, eta bertan finkatuko dira herritar guztien irisgarritasun eskubi-dearen inguruan egun dauden gabeziak ahal den eperik laburrenean zuzentzeko behar diren neurriak, egutegia eta diru zenbatekoak.

Bigarren xedapen gehigarria. Igogailua instalatzea eta soilik ezgaitasunen bat duten pertsonentzako etxebizitzak.

Igogailua instalatzea nahitaezkoa izanen da behe-solairua eta jasotako hiru solairu edo gehiago dituzten obra berriko eraikinetan, etxebizitza baterako sarrera hirugarren solairu jasoan edo solairu hori baino gorago dagoenean.

Behe solairua eta jasotako solairu bat edo bi dauzkaten obra berriko eraikinetan, nahitaezkoa izanen da igogailu bat instalatzeko modua emanen duen espazio bat erreserbatzea, baldin eta bi etxebizitza edo gehiagotarako sarbide diren eskailerak badaude.

Jadanik eginda dauden etxebizitzetan, Jabetza Horizontalari buruzko Legeak araututakoari eutsiko zaio, bai eta aplikatzekoak diren foru araudiaren bidezko eguneratzeetan araututakoari ere.

Edonola ere, eta foru lege honetan ezarritako xedapenetatik aplikatzekoak zaizkienez gain, soilik ezgaitasunen bat duten pertsonentzako etxebizitzak egiteko proiektua dagoen eraikinetan ondoko baldintzak hartuko dira kontuan:

a) Ziurtatu behar da ezgaitasunen bat duten pertsonentzako etxebizitzak eta erabilera komune-ko guneak irisgarriak izanen direla pertsona horientzat, foru lege honetan eta bere erregelamenduetan ezarritako xedapen eta arauei jarraikiz.

b) Aipatu etxebizitza eta erabilera komune-ko guneen diseinu eta exekuzioa foru lege honetan eta legea garatzeko erregelamenduetan ezarritakoaren arabera eginen da, eta betiere ahalbidetuko dute ezgaitasunen bat duten pertsonen modu egokian erabili ahal izatea.

Xedapen gehigarri berria. Irisgarritasuna eta diseinua gorrentzat, entzumen-ezgaitasunak dituztenentzat eta gor-itsuentzat.

Gorrei, entzumen-ezgaitasunak dituztenei eta gor-itsuei dagozkien irisgarritasun unibertsaleko eta ororentzako diseinuko alderdiak egokitu behar-ko zaizkio urriaren 23ko 27/2007 Legeak ezarritakoari, zeinaren bitartez aitortzen baitira Espainiako zeinu-hizkuntzak eta arautzen baitira gorren, entzumen-ezgaitasunak dituztenen eta gor-itsuen ahozko komunikazioari laguntzeko bitartekoak, bai eta hura garatzen duen araudiak ezarritakoari ere.

Xedapen gehigarri berria. Sustapen publikoko etxebizitzak.

Sustapen publikoko etxebizitzetatik ezgaituentzat erreseraturiko ehunekoak etxebizitza horien barnealdea behin betiko banaketarik gabe mantendu behar du, gutxienez ere eskaintza publikotik sei hilabete igaro bitartean, esleipen-hartzailaren ezgaitasunaren ondoriozko beharrezanetara egokituak izateko. Kasua bada, sustatzailea behartuta egonen da egokitzapen horiek egitera. Foru Gobernuak sei hilabete epean arautuko ditu beharrezkoak diren gutxieneko egokitzapenak.

Xedapen iragankorra. Foru lege honetan xedatutakora egokitzea.

Foru lege hau indarrean sartzen denean indarra duten Nafarroako administrazio publikoen plan, arau, ordenantza eta bestelako xedapenak egokitu egin behar dira foru lege honetan xedatutakora.

Xedapen iragankor berria. Araudi indarduna.

Foru lege honek indarra hartzen duenean indarrean dauden irisgarritasun-arauek bere indarra mantenduko dute foru lege honetan ezarritako arau-garapenek indarra hartzen ez duten bitartean.

Azken xedapenetan lehena. Erregelamendu bidezko garapena.

Foru lege hau indarrean sartu eta gehienez ere sei hileko epean, legea erregelamendu bidez garatzeko beharrezkoak diren arauak onetsiko ditu Nafarroako Gobernuak.

Nafarroako Gobernuak, gehienez ere foru lege honek indarra hartu eta hilabeteko epean, eta ukituriko alderdiekin adosturik, Irisgarritasun Unibertsalaren eta Ezgaitasunen bat duten Pertsonen Aukera-berdintasunaren Sustapenerako Kontseilua eratuko du.

Azken xedapen berria. Eranskinaren erregelamendu bidezko garapena.

Foru lege honetako eranskinean xedaturikoa garatuko da egoki den erregelamendu-prozeduraren bitartez.

Azken xedapenetan bigarrena. Indargabeturiko araudia.

Indarrik gabe geldituko dira foru lege honetan ezarritakoaren kontrakoak diren maila bereko edo apalagoko xedapen guztiak eta, zehazki, Oztopo Fisikoak eta Zentzumenezkoak Kentzeari buruzko uztailaren 11ko 4/1988 Foru Legea eta aurreko foru lege hori aldatzekoa den martxoaren 25eko 22/2003 Foru Legea.

Azken xedapenetan hirugarrena. Indarrean sartzea.

Foru lege honek Nafarroako Aldizkari Ofizialean argitaratu eta hurrengo egunean hartuko du indarra.

ERANSKINA**Aparkatzeko txartela**

Ezgaitasunen bat duten pertsonak garraiatzen dituzten ibilgailuak aparkatzeko txartela eskuratzeko baldintzak eta prozedura

Ezgaitasunen bat duten pertsonak erabiltzen dituzten ibilgailu partikularrak aparkatzeko txartelen ezaugarriak izanen dira Europar Batasuneko Kontseiluaren 8/98 Jarrera Bateratuaren eranskinean agertzen direnak.

A) Aparkatzeko txartela eskuratzeko baldintzak:

1. 100eko 33 baino gehiagoko ezgaitasuna izatea eta ezgaitasuna aitortzen duen ziurtagiria izatea.

2. Mugikortasuna galarazten duen ezgaitasun larria izatea; horrek esan nahi du gainditu egin behar dela garraio publiko kolektiboak erabiltzea galarazten duten mugikortasun zailtasunak daudela zehazteko baremoa, Ezgaitasun-maila aitortu, deklaratu eta sailkatzeko prozedura arautzen duen abenduaren 23ko 1971/1999 Errege Dekretuaren 3. eranskinean zehazten den bezala.

3. Ikusmen arazoak dituzten pertsonentzat:

3.1. 0,1eko edo gutxiagoko ikusmen zolitasuna (Weckerren eskalaren 1/10) ahalik eta zuzenketa optiko onenarekin.

3.2. 10 graduko edo gutxiagoko ikuseremua

B) Aparkatzeko txartela eskuratzeko baldintzak:

1. Banakako aparkatzeko txartela eskatzeko, lehenengo aldiz edo berritzeko, ondokoak aurkeztu beharko dira:

1.1. Txartelaren titularraren Nortasun Agiri Nazionalaren fotokopia. 1.2. Txartelaren titularraren argazki bat.

1.3. Ezgaitasunaren maila ziurtatzen duen agiria. Ziurtagiri horretan espesuki adierazi beharko da pertsona horrek mugikortasunari buruzko baremoa gainditzen duela.

1.4. Ikusmen arazoak dituzten pertsonen kasuan, zehaztu beharko da pertsona horrek 0,1eko edo gutxiagoko aldeko ikusmen zolitasuna duela, zuzenketarekin, edota 10 graduko edo gutxiagoko ikuseremuaren murriztapen zentroidea duela.

1.5. Legezko ordezkariaren egiaztagiraren fotokopia, titularra adingabea edo ezgaitua denean eta legezko ordezkaria aita edo ama ez den beste norbait bada.